

62 91

ՄՈԼՈՑՈՎ

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ
ՁԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՆՎԱՋՈՒՄՆԵՐԸ
ՅԵՎ
ԴԺՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ—1929

3KП13

У-86

3K013

Մ-86

16

ՄՈԼՈՏՈՎ

25 AUG 2005

1008
38684

4036

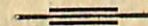
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ

ՆՎԱՃՈՒՄՆԵՐԸ

ՅԵՎ

ԴԺՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ԸՆԿ. Մոլոտովի գեկուցումը Մոսկվայի մահկուս.
17-րդ կոնֆերենցիայում

920

4155

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ—1929

6291

10684

ՊԵՏՏՐՈՍԻ ԻԻ ՏՊԱՐԱՆ
ՅԵՐԵՎԱՆՈՒՄ
Հրատ. № 910 Պ. № 332
Տիրաժ 3000
Դրանկավար № 1791 (բ.)

Ընկերներ,

Նահանգական 17-րդ կուսկոնֆերենցիան գու-
մարվել է կուսակցական 15-րդ համագումարից ավելի
քան մեկ տարի հետո: Անցած այս ժամանակաշրջանը
բավականաչափ հնարավորություններ է տալիս մեզ
կուսակցության 15-րդ համագումարի հիմնական դիրեկ-
տիվները և նրանց կիրարկման արդյունքները գնահատե-
լու համար: Դեռևս 15-րդ համագումարումն եր, վոր ընդ-
գծվեցին ներկա ժամանակաշրջանի միջազգային և ներ-
քին կացության բացառիկ դժվարությունները: Չնա-
յած դրան, և հետագարձ հայացք նետելով դեպի առ-
ցյալը, մենք տեսնում ենք, վոր Խորհրդային Միության
բանվոր դասակարգի դիրքն այդ ժամանակամիջոցում
զգալիորեն ամրացել է, և մենք մոտեցել ենք մեր չե-
կրում սոցիալիզմ կառուցելու արժանատի և խնդիրնե-
րի լուծմանը: Նայենք, ուրեմն, ամենից առաջ միջազ-
գային այն պարագային, վորի պայմաններում է, վոր
այս ժամանակամիջոցում տեղի յե ունեցել Խորհրդա-
յին Միության զարգացումը:

ԿԼՊԻՏԱԼԻԶՄԻ ԿԱՅՈՒՆԱՑՄԱՆ ՆԵՐԿԱ ԵՏԱԳԻ ՅԵՎ ԽՍՀՄ
ԵՐՏԱՔԻՆ ԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵՍԻՆ

Կոմիտեների 6-րդ կոնգրեսին անցյալ տարվա
աշնանը հանրագումարի բերեց հետպատերազմյան
շրջանի համաշխարհային կապիտալիզմի զարգա-

484-91

ցումը: Այդ 6-րդ կոնգրեսում յետ նշեցի այն հանգամանքը, վոր վերջին տարիների ընթացքում համաշխարհային կապիտալիզմն զգալի հաջողութուններ ե ունեցել և ընդհանուր առմամբ գերազանցել ե իր մինչպատերազմյան մակարդակը: Միջազգային ռեֆորմիզմի աջակցությամբ բուրժուազիան վորոշ հաջողութուններ ե ձեռք բերել, և չեթե առանձին չերկրներում (որինակ՝ Անգլիայում) կապիտալիզմը դեռևս վոչ մի կերպ չի կարողանում հասնել մինչպատերազմյան գծին, ապա մի շարք այլ չերկրներում (մանավանդ՝ ՀԱՄՆ և Ֆրանսիայում) տեղի չե ունեցել կապիտալիզմի եկոնոմիկայի հետագա աճումը: Դրա հետ միասին 6-րդ կոնգրեսը նշեց, վոր կապիտալիստական ռացիոնալացման ուժեղացումը, նոր և ուժեղ կարտելներ և տրեստների ստեղծումը, կապիտալիստական կազմակերպությունների ավելի և ավելի ուժգին միաձուլումը բուրժուական պետական սխտեմի հետ վոչ մի չափով չի վիճակի չե հարթելու այն բոլոր հակասությունները, վոր կան կապիտալիստական զարգացման մեջ:

Անցած տարվա դեպքերը գալիս են լիովին հաստատելու կապիտալիզմի զարգացման այս գնահատության ճշտությունը: Ներքին դրության տեսակետից՝ կապիտալիստական չերկրների խոշորագույն մասում ամենաբնորոշ մոմենտն ե հանդիսանում բազմաթիվ միլիոն բանվորներ ընդգրկող գործազրկության աճումը: Մեծահարուստ կապիտալիստական չերկրում— ՀԱՄՆ հանգնեցրում— 1923 թվին արդյունաբերության մեջ զբաղված չուրաքանչյուր հարյուր բանվորից միայն ութսուն հինգն ե, վոր աշխատանք ունի այժմ (1928

թվին): Այս նշանակում ե, վոր հինգ տարի առաջ գործ ունեցող չուրաքանչյուր հարյուր բանվորից 15-ն այժմ անգործ են մնացել: 3—4 միլիոն գործազուրկներից վոչ պակաս գտնվում ե հենց սոսկ Հյուսիսային Ամերիկայում: Կապիտալիստական այլ չերկրներում ես գործազրկությունը վիթխարի չափերի չե հասնում: Գերմանիայում և Անգլիայում գործազուրկների թիվն զգալիորեն աճել ե և այդ չերկրներից չուրաքանչյուրում հասնում ե արդեն մեկ և կես— չերկու միլիոնի: Հազվադեպ բացառությամբ (Ֆրանսիա) գործազրկության հարցը շարունակում ե գնալով ավելի և ավելի սրվել նաև ուրիշ չերկրներում:

Կապիտալիզմի աճող ճգնաժամի ծանրությունը հենց գործազրկության աճման այդ պրոցեսում ե, ահա, վոր գտնում ե իր առավելապես ցայտուն արտահայտություններից մեկը:

Մյուս կողմից՝ դրա հետ անքակտելիորեն կապված ե նաև մասսաների ամող ձախացման փաստը յեվ պրոլետարական ռաժման աշխուժացումը: Անցած տարվա մի շարք փաստերը գալիս են վկայելու, վոր հերավի գոյանում և աճում են հեղափոխական նոր ընդվզումի տարրերը բանվորական շարժման մեջ: Այնպիսի դեպքերն, ինչպես, որինակ՝ Լոձի մանածագործների գործադուլի վերածվելն ընդհանուր գործադուլի, վորպիսին ընդգրկեց մոտ 150 հազար բանվորներ, այլև՝ այնպիսի փաստերը, ինչպես Ռուսի դեպքերը և մի շարք խոշորագույն գործադուլները Գերմանիայում, Ֆրանսիայում և Չեխո-Սլովակիայում և այլն,— գալիս են վկայելու հեղափոխական այն հրակայական ուժերի մասին, վորոնք կուտակվում են

Յեվրոպայի բանվոր դասակարգի խորքերում: Ավելի և ավելի սիմպատոմներ են յերևում, վորոնցից ալլևա ակընհայտ է, վոր բանվորական շարժումը Յեվրոպայում պաշտպանողական կռիվներ մղելու հետ զուգընթաց՝ անցնում է արդեն մի նոր աստիճանի, տեղ-տեղ նուգնիսկ հակառակ սոցիալ-դեմոկրատիայի և ռեֆորմիստական արհմիությունների կողմից թափած ջանքերի՝ բացահայտորեն հարձակողական բնույթ ստանալով:

Այսպես են, ահա, կապիտալիստական ստաբիլիզացիայի ներկա ետապի ներքին հակասությունները ներկայացնող միքանի կարևորագույն ցուցանիշները:

Կապիտալիզմից կախված գաղութային չերկրորդների վերաբերմամբ ևս պետք է նշել հեղափոխական մի շարք հսկայական հնարավորություններ, այն չերկրորդների, վորոնք կարող են արդեն իսկ ամենամոտիկ ապագայում ազդու կերպով հիշեցնել իրենց գոյության մասին: Ճիշտ է, չինական հեղափոխությունը պարտություն կրեց 1927 թվականին, սակայն ամեն ինչ վկայում է, վոր 1926—27 թ. թ. չինական հեղափոխության առջև ծառացած պրոբլեմներն անլուծելի չեն մնացել և վոր այդ հանգամանքն իր արտահայտությունն է գտնելու Չինաստանի ժողովրդական հեղափոխական շարժման մի նոր պոռթկումի մեջ: Չինաստանի ազգային միասնականացման խնդիրը դեռևս անլուծելի չէ մնացել:

Չինաստանում տիրող դրությունը հիշեցնում է մեզ այն դրությունը, վոր մենք ապրում ելինք 1905 թվին, կրած պարտությունից հետո: Այդ նշանակում է, վոր բանվորների և գյուղացիների հեղափոխական շարժման մի նոր վերելքը Չինաստանում միանգամայն

անխուսափելի չէ և ապա՝ վոր հեղափոխական այդ նոր մակընթացությունը հզորագույն հարվածն է հասցնելու ռազմա-կալվածատիրական բուրժուական այն բուկին, վորը ներկայումս իշխանության գլուխ է կանգնած և ապա՝ իմպերիալիզմին, վոր փաստորեն իշխում է Չինաստանում:

Ահրաժեշտ է նշել նաև Հնդկաստանում տեղի ունեցող հեղափոխական շարժումը, վորպիսին շարունակում է վտաքի հանել բանվորների և գյուղացիների նորանոր խավերը: Այդ մասին են վկայում առանձնապես վերջին ժամանակներս չգաղարող հեղափոխական բնույթ ունեցող ընդհարումները Բոմբեյում և գյուղացիական մասսաների հեղափոխական շարժումը: Այսպիսով, Արեւիելում հեղափոխական ուժեր են հասունանում իմպերիալիզմի դեմ:

Ինչ վերաբերում է այն փոխհարաբերություններին, վոր գոյություն ունեն իրենց իսկ կապիտալիստական չերկրների միջև, ապա այստեղ ևս փաստերը զալիս են վկայելու, վոր հակասությունները գնալով աճել և սրվել են: Այդ է վկայում թե սպառազինությունների և թե ռազմական բյուշենների աճումը: Չնայած խաղաղարարության գոյությանն Ազգերի Լիգայի աշխատանքներում և չնայած պատերազմից հրաժարվելու վերաբերմամբ Կելլոգի համաձայնագրի ստորագրելուն, — կապիտալիստական չերկրների բանակների ռազմական բյուշենները ներկայումս իսկ արդեն զգալիորեն գերազանցել են մինչպատերազմյան չափերը և դեռ շարունակում են ավելի և ավելի աճել ու բարձրանալ:

Նորանոր ռազմա-քաղաքական դաշինքներ են

կնքվում: Իմպերիալիստական չերկու հիմնական և գըլխավոր հսկաների—Անգլիայի և ՀԱՄՆահանգների պայքարը՝ քանի գնում, այնքան ավելի սուր բնավորութունն է ստանում:

Իմպերիալիստական պատերազմների և ԽՍՀՄ վրա բացահայտ հարձակում գործելու վտանգն ավելի և ավելի աւելտուալ է դառնում և բղխում է աչն հանգամանքից, վոր չնայած կապիտալիստական եկոնոմիկայի ասպարիդում ձեռք բերած հաջողութուններին՝ կապիտալիզմի ճգնաժամն, այնուամենայնիվ, քանի գնում, այնքան ավելի յե խորանում, և ավելի ու ավելի յե խարխիւում կապիտալիստական տիրակալության բովանդակ սխտեմը: Լիակատար պարզորոշությամբ նշել է այդ հանգամանքը Կոմինտերնի վերջին կոնգրեսսը:

Վերոհիշյալ բոլոր փաստերը գալիս են բնորոշելու միջազգային ամբողջ այն պարագան, վորի պայմաններում է գտնվել այդ ժամանակաշրջանում ԽՍՀ Միությունը:

Այսպիսով՝ միջազգային ընդհանուր պարագայից բղխում են հետևյալ հիմնական յեղրակացությունները:

Նախ և առաջ՝ Խորհրդային Միությունը հետագայում ևս անշեղ և համառ կերպով պետք է անցկացնի իր խաղաղության քաղաքականությունը, այդ հիման վրա մոբիլիզացիայի յենթարկելով ԽՍՀՄիության շուրջը բոլոր յերկրների աշխատավորական լայն մասսաները:

Յերկրորդ՝ մենք պետք է կարողանանք ըստ ամենայնի ոգտագործել առևտրական հարաբերությունները լավացնելու բոլոր հնարավորությունները: Դրանով շահագորդված է վոչ միայն ԽՍՀՄիությունը, այլ

և առանձնապես շուկաների կարիք զգացող կապիտալիստական պետությունները:

Յերրորդ՝ մենք առավել ևս պետք է ամրացնենք և ուժեղացնենք մեր յերկրի պաշտպանությունը՝ ավելի մեծ ուշադրությամբ և հոգատարությամբ շրջապատելով մեր Կարմիր բանակը:

Այսոր, մեր Կարմիր բանակի 11-րդ տարեդարձի որը, մենք առանձնապես լավ պետք է հիշենք ԽՍՀՄիության դեմ իմպերիալիստական նոր հարձակումներ կատարելու վտանգի մասին:

Կիրարկելով այդ քաղաքականությունը, մենք ամրացրած կլինենք ԽՍՀՄիության միջազգային դերը վորպես համաշխարհային պրոլետարական հեղափոթության առաջամարտիկի:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՁԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՅԵՎ ՄԵՐ ԱՌԱՋԻՎԱՆՆԵՐԸ

15-րդ կուսհամագումարից հետո անցած ժամանակաշրջանում մենք խոշոր հաջողություններ ենք ձեռք բերել յերկրի ինդուստրիացման կուրսը կիրարկելու գործում: Այդ մասին է վկայում մեր արդյունաբերության զգալի աճումը: Ինչպես ցույց տվեց անցած 1927—28 թվականը, մենք շարունակում ենք արագ տեմպով առաջ գնալ արդյունաբերության ծավալման ասպարիդում, գերազանցելով մեր բոլոր յենթադրությունները: Անցած տնտեսական տարում մեր արդյունաբերության արտադրանքը՝ մեր յենթադրած 16 տոկոսի փոխարեն՝ աճել է գրեթե 23 տոկոսով: Դրա հետ միասին բացառիկ աշխատությամբ պարզվել է նաև մեր

ծանր արդյունաբերութեան հետամնացութեանը: Մենք անգամ իսկ այժմ դեռ չենք հասել մետաղի—թուջի և պողպատի արդյունաբերութեան մինչպատերազմյան մակարդակին: Այստեղ ինչպես ել վոր լինի, մենք պետք է կարողանանք հենց մոտակա տարիներին վճռական բեկում առաջացնել:

Տնտեսական տարվա խոշոր հաջողութիւններն ից մեկն ել այն փաստն է, վոր աշխատանքի արտադրողականութեան աճումն առաջին անգամն է, վոր ավելի բարձր յեղալ, քան թե աշխատավարձի աճումը: Դրա հետեանքով մենք կարողացանք ինքնարժեքի իջեցում ունենալ մոտավորապէս հինգ և կես տոկոսով:

1928—29 թվականի տնտեսական պլանը պետք է ապահովի մեր արդյունաբերութեան հետագա զգալի աճումն ու զարգացումը: Ինդուստրիացման կուրսի կիրարկման ասպարիզում կարեւորագուէն հաջողութիւն պետք է համարել արդյունաբերութեան մեջ կատարվող հիմնական շինարարութեան հետագա զգալի աճումը: Անցյալ տարվա համեմատութեամբ այստեղ մենք մի քաջ ևս առաջ ենք գնում, բարձրացնելով այդ շինարարութիւնը նորից մի 30 տոկոսով: Այս տարի զգալիորեն ուժեղացված է ծանր արդյունաբերութեանը հատկացվելիք ուշադրութիւնը: Նրա աճման տեմպը յենթադրված է բարձրացնել 25 և կես տոկոսով՝ թեթեւ արդյունաբերութեան աճման տեմպի համեմատութեամբ:

Ներկա տնտեսական տարվա դժվարագուէն առաջադրութիւնն է հանդիսանում հետագայում ևս ինքնարժեքը 7 տոկոսով իջեցնելու խնդիրը: Այս գործը կատարված է աշխատանքի արտադրողականութիւնն

անպայմանորեն 17 տոկոսով բարձրացնելու հետ: Յեկ սակայն արդյունաբերութեան ասպարիզում արդեն իսկ ձեռք բերված հաջողութիւնները չի կարելի և չպետք է չափազանցնել:

Հազվադեպ բացառութեամբ (քարածուխ և ճակնդեղի շաքար) ԽՍՀՄ-իութեան արտադրութեան բաժինը համաշխարհային արտադրանքի մեջ դեռևս նույնիսկ մինչպատերազմյան բաժնից ել ցածր է: Թեպետ վերջին տարիների ընթացքում մենք անշեղորեն և շարունակ բարձրացնում ենք մեր արտադրանքի տոկոսը համաշխարհային արտադրութեան մեջ, բայց և այնպէս այդ տոկոսն ինքնին դեռևս չափազանց փոքր է ցածր տոկոս է:

Այս իսկ պատճառով մեզ համար հսկայական նշանակութիւն ունի մեր տնտեսութեան զարգացման հնգամյա պլանի հետ կապված խնդիրների քննութիւնը համամիութենական առաջիկա կուսակցական կոնֆերենցիայում և խորհուրդների համագումարում: Առայժմ մենք դեռ չունենք կառավարութեան կողմից հաստատված հնգամյա պլան: Մենք ունենք միայն ԳԺՏՊ-ի նախնական և մոտավոր ուրվագիծն արդյունաբերութեան վերաբերմամբ:

Այդ հնգամյա պլանի միջանի ելական նշանակութիւն ունեցող թվերը հետագայում յետ կնշեմ: Այստեղ բնորոշ հանդիսանում է այն փաստը, վոր առաջներում ուրվագծված հնգամյա բոլոր պլաններն ել չեմ ելին մնում կյանքից: Այսպէս, որինակ, 1926 թվականին սլակված հնգամյա պլանն իրականում զգալիորեն գերազանցված էր: Հնգամյա այն պլանով արդյունաբերութեան աճումը 1926—27 թվականի համար չենթա-

դրվում եր 17 տոկոսի չափով, մինչդեռ փաստորեն այդ տոկոսը հասավ գրեթե 20-ի: Նույն այդ պլանով 1927—28 թվականի համար արդյունաբերության աճումը յենթադրվում եր 12 տոկոսից շատ քիչ ավելի չափով: Մինչդեռ փաստորեն, ինչպես հայտնի յե, արդյունաբերությունն այդ տարվա ընթացքում զարգացավ գրեթե կրկնապատկված թափով, հասնելով մոտավորապես 23 տոկոսի: Այս տարվա համար անցյալ հնգամյա պլանով նախատեսված աճումը մոտավորապես 10 տոկոս եր, մինչդեռ ներկա մեր յենթադրությունները նախատեսում են մոտավորապես 22 տոկոսի հասնող աճում:

Այս հանգամանքը ցույց ե տալիս, վոր սոցիալիստական տնտեսություն մեջ հսկայական հնարավորություններ կան արտադրողական ուժերի աճման ե ծավալման համար, ե վոր անգամ իսկ մինչև վերջին ժամանակներս մենք բնավ ի վիճակի չենք յեղել լիակատար չափով հաշվի առնելու այն բոլոր հնարավորությունները, վոր յեղել են մեր տրամադրության տակ:

Ինչպիսի հնարավորություններ կան ԳԺՏՊորհի այժմյան հնգամյա պլանում: Այդ հարցին պատասխան աված լինելու համար այստեղ կհիշատակեմ միքանի առավելապես կարևոր թվեր:

Հնգամյա պլանն ուրվագծում ե արդյունաբերության արտադրանքի աճումը 268 տոկոսով (1927 թվականից), այսինքն՝ յերկու ե կես անգամից ավելի չափով, ընդ վորում ծանր արդյունաբերության դժով նախատեսվող աճումը յենթադրվում ե մոտավորապես 321 տոկոսով, այսինքն՝ յերեք անգամից ավելի չափով,

իսկ թեթև արդյունաբերության դժով — 230 տոկոսով, այսինքն յերկու անգամից ավելի չափով: Այս պլանի կենսագործումը նշանակում ե, վոր հնգամյակի վերջում մեր արդյունաբերական արտադրանքը գրեթե յերեք անգամ ավելի բարձր ե լինելու քանակապես, քան թե արդյունաբերության մինչպատերազմյան արտադրանքը: Այս հանգամանքը վկայում ե այն աշխատանքի հոյակապության մասին, վոր մենք դեռևս պետք ե կատարենք արդյունաբերության զարգացման ասպարիզում:

ԳԺՏՊորհի հնգամյա պլանով նախատեսվում ե նաև ինքնարժեքի իջեցում 32 տոկոսով ե վաճառագների իջեցում 24 տոկոսով: Այդ նշանակում ե, վոր բանվոր դասակարգի ուժերի հսկայական լարումն ե պահանջվելու՝ առաջադրված ծրագիրն իրագործելու համար:

Հիշատակեմ այստեղ նաև այն տվյալները, վոր անմիջականորեն վերաբերում են բանվոր դասակարգի դրություն: Այսպես, որինակ, հաժաձայն հնգամյա պլանի՝ բանվոր դասակարգի քանակական կազմն ավելանալու յե 740 հազարով, ոեալ աշխատավարձը — 56 տոկոսով, չուրաքանչյուր բանվորին հասանելիք բնական լի տարածության նորմայի տպահովությունը 5 ե վեց տասերորդական քառակուսի մետրից հասնելու յե մինչև 6 քառ. մետր, վերջապես, այս հնգամյակի ընթացքում մեր ամբողջ արդյունաբերությունը լիովին պետք ե անցնի յոթժամյա բանվորական օրվան: Իսկ այս նշանակում ե, վոր հնգամյա պլանի կենսագործումը կապված ե բանվոր դասակարգի դրության զգալի բարելավման հետ, մի հանգամանք, վոր ավել-

լորդ անգամ ապացուցում է, թե վորքան սերտորեն են կապված իրարու սոցիալիզմի շինարարութան և պրոլետարիատի կենսական շահերը:

Արդյունաբերության զարգացման ասպարիզում մենք վիթխարագույն խնդիրներ ենք դնում մեր առջև: Այդ մոմենտը բացառիկ պատասխանատվութուն է բարդում մեզ վրա և խորհրդային Միության բովանդակ բանվոր դասակարգի վրա՝ տնտեսության ղեկավարության գործի համար: Այժմ մեզ առանձնապես անհրաժեշտ է ուժեղացնել մեր աշխատանքը յերկու ուղղությամբ. առաջինը՝ արդյունաբերության ասպարիզում կատարելիք ռացիոնալացման աշխատանքն ըստ ամենայնի ուժեղացնելու գծով և ապա, չերկրորդ՝ աշխատանքի արտադրողականութունը լիովին բարձրացնելու գծով:

ՌԱՏՈՒՆԱԼԱՑՈՒՄԸ ՅԵՎ ԱՇԽԱՏԱՆԻ ԱՐՏԱԳՈՂԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Անցած ժամանակամիջոցում մենք արդեն վորոշ հաջողութուններ ձեռք ենք բերել ռացիոնալացման գործի ասպարիզում: Այսպես, մեր նավթարդյունաբերութունն այժմ իսկ արդեն իր խոշորագույն մասով կանգնած է կապիտալիստական առաջավոր չերկրների մակարդակի վրա: Ածխարդյունաբերության ասպարիզում (Դոնբաս) մենք զգալիորեն առաջ ենք անցել աշխատանքների մեքենայացման ուղղությամբ (վորպիսին այս տարի յենթադրված է հասցնել մինչև 32 տոկոսը): Աշխատանքների մեքենայացման տոկոսը, սակայն, այժմ ել արդեն զգալի չափով Կերազանցում

էԱնգլիայի ածխարդյունաբերության համապատասխան տոկոսին (20 տոկոս): Մեզանում հաջողութուններ կան նաև անլնդհատ հոսանքով (կոնվեյերով) աշխատանքի դիմելու գործում: 80-ի մոտ թվով ձեռնարկութուններ ունենք, վորոնք այս կամ այն չափով արդեն իսկ աշխատանքի այդ սխտեմն են կիրառում, ել չխոսելով այն ձեռնարկութունների մասին, վորտեղ առաջներում ել այդ բանն անխուսափելիորեն կապված եր արտադրության պրոցեսին:

Իսկ ինչ վերաբերում է աշխատանքի արտադրողականությանը, ապա այս տեսակետից ներկայումս տիրող դրությունը դեռևս շատ հեռու չէ բարենպաստ համարվելուց: Տնտեսական ընթացիկ տարվա առաջին չեռամսյակը աշխատանքի արտադրողականության շատ ավելի պակաս բարձրացում օվեց մեզ, քան թե այդ ծրագրված եր պլանով, այն է—12 տոկոս՝ յենթադրված 17 տոկոսի փոխարեն: Այս կապակցությամբ առիթ է հանդիսանում առանձնապես նշելու աշխատանքային կարգապահության անմխիթար վիճակը մեր միջանի ձեռնարկութուններում: Աշխատանքային կարգապահության բարձրացման խնդիրը ներկայումս խոշորագույն նշանակութուն է ստանում և անհրաժեշտ առիթ է դարձել, վոր կուսակցության Կենտկոմը հատուկ դիմում ուղղի բոլոր կուսկազմակերպութուններին: Փաստերը վկայում են, վոր աշխատանքային կարգապահության նվազումն իր արտացոլումն է ստանում՝ մեկ կողմից՝ վարչատեխնիկական ղեկավարության վորոշ թուլացմամբ, և մյուս կողմից՝ աչտեղ արտահայտվում է այն միանգամայն անբավարար ուշադրությունը, վոր ցույց են տալիս դեպի այդ գործը

մեր արհեստակցական, ինչպես նաև կուսակցական կազմակերպությունները: Բանվորների ճնշող մասսան, սակայն, ամենագլխաւորն և ուշադիր կերպով ե վերաբերվում կուսակցութեան և խորհրդային իշխանութեան բոլոր աչն կոչերին, վորոնք վերաբերում են աշխատանքի արտադրողականութեան բարձրացմանը: Ծայրաստիճան թույլ ե կազմակերպված նաև բանվորական նոր խավերի մեջ սոցիալիստական դաստիարակչական աշխատանք կատարելու գործը:

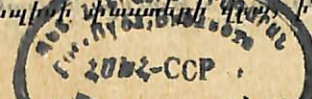
Սակայն շատ հաճախ ձեռնարկութեաններում գոյութիւն են ունենում վորոշ խմբակներ կամ առանձին տարրեր, վորոնք կազմալուծիչ ազդեցութիւն են գործում ամբողջ արտադրական աշխատանքի և պարագայի վրա: Դրանով արտահայտվում ե նաև աչն, վոր վերջին տարիների ընթացքում մեր արդշունարերութեան մեջ ե անցել նոր բանվորների մի խոշոր թիւ: Այսպես, որինակ՝ վերջին հինգ տարվա ընթացքում մեր ձեռնարկութեանների մեջ հենց միմիայն ԳԺՏՈՐհին լենթակա արդշունարերութեան գծով ընդունվել ե մեկ միլիոն հիսուն և չոթ հազար նոր բանվոր: Դրանց մեջ քիչ չեն և աչնպիսիները, վորոնք կապված են գյուղին, և աչդ գյուղի շահերն, ահա, դրանց մոտ շատ հաճախ դեռ իշխում են սոցիալիստական ինդուստրիացման շահերի վրա:

Այս ամենը հարկադրում ե մեզ ընդգծելու մի շարք փաստեր, վորոնք վկայում են աշխատանքային կարգապահութեան բացահայտ քայքայման և բանվորների առանձին խմբերի կողմից արտադրութեան մեջ դեպի իրենց պարտականութեաններն ունեցած միանշանակ դաստիարակչական վերաբերմունքի մասին:

Արհմիութեանների խնդիրն ե հանդիսանում բանվորների նյութական և կենցաղային շահերի լիակատար պաշտպանութիւնը: Նրանց խնդիրն ե հանդիսանում նաև բանվորների մասնակցութեան ըստ ամենայնի ուժեղացումն ինչպես արդշունարերութեան կառավարման գործի, աչնպես ել և տնտեսական մարմիններում բոլորակատար խեղաթուրումների դեմ պայքարելու գործի մեջ, բանվոր-գյուտարներին ոգնելու և աշակցելու գործերում և աչն: Դրա հետ միասին՝ բանվորների սոցիալիստական դաստիարակութեան գործը ներկայիս պայմաններում կապված ե աչն համառ և հարատե պայքարին, վոր մղվում ե հանուն աշխատանքային կարգապահութեան ամրացման, հանուն գործալքումների վերացման, դեպի սարքավորումը, գործիքները և մեխանիզմներն ունեցած անփութ և անզգուշ վերաբերմունքն արմատախիլ անելու համար և հանուն աչնպիսի մթնոլորտի ստեղծման մեր ձեռնարկութեաններում, վորի պայմաններում գործալքողներն ու արտադրական կազմալուծիչները բարոյապես դատապարտված զգային իրենց և մեկուսացված պրոլետարական շրջապատի մեջ: Այս տեսակետից մեր արհեստակցական, ինչպես նաև կուսակցական կազմակերպությունների կողմից կատարվող աշխատանքը բնավ չի կարող իր կոչման բարձրութեան վրա կանգնած աշխատանք համարվել:

Աշխատանքային կարգապահութեան գործը մեր ձեռնարկութեաններում բացահայտ տենդենց ունի դեպի ել ավելի վատթարանալը: Գործալքումներին գուլընթաց՝ հատկապէս արդշունարութիւն պետք ե դարձնել նաև աչնպիսի փաստեր, ինչպես, որինակ՝ աշ-

4891-91 4036 1008 38684

խատանքից ուշանալը, աշխատանքի ժամերին քնելը, հարբած դրուժյամբ արտադրութեան վայրում յերևալը և այլն: Մեր խոշոր ձեռնարկությունների վերաբերյալ բազմաթիվ փաստեր կարելի չեն հիշատակել աչտեղ, փաստեր, վորոնք վկայում են, վոր այդ տեսակետից դրությունն այնքան ել նպաստավոր և ապահով չեն Առանձին ղեկավարում բանը հասնում ե նույնիսկ մինչև բանվորների առանձին խմբերի մեջ առաջացած ազնայտ և բացորոշ քայքայման: Այսպես, որինակ՝ ըստ «Տարգովո-Պրոմիշլեննայա Գազետայի» մինչ այժմ չհերքված հաղորդագրութեան — «Կրասնիյ Պաստովչիկ» գործարանում (Մոսկվա), վորը դեռ նոր ել կառուցված ե, բանվորական առանձին խմբերի մեջ ամենակատարչալ և ծայրահեղ քայքայումն ե տիրում: Աշխատանքային կարգապահութեան ամենակոպիտ խախտումները, ինչպես, որինակ՝ արտադրութեան վայրում հարբած դրութեամբ յերևալը, սխտեմատիկաբար կատարվող գործալքումները և այլն, — սովորական և առողջա յերևույթ են դարձել գործարանում: Բանվորների խոշոր մասը նախկին տնայնագործներից ե, վորոնք և մեծ դժվարութեամբ են չենթարկվում վերադաստիարակման:

Այս, սակայն, վերջին ժամանակներխ բազմաթիվ որինակներից մեկն ե: Իհարկե, այս չի կարող վերաբերել բանվորների բովանդակ մասսային, և սակայն վերոհիշյալ դրությունը հանդուրժելի չե նաև բանվորների թեկուզ հենց առանձին խմբերի վերաբերմամբ:

Առանձնապես պետք ե նշենք այն փաստը, վոր աշխատանքային կարգապահությունը խախտելու մեջ

շատ հաճախ մեղավոր են հենց իրենք կոմունիստները և կոմյերիտականները: Մինչդեռ կոմունիստների և կոմյերիտականների առաջագույն պարտականութեանն ե հանդիսանում՝ անկուսակցական առաջավոր բանվորների հետ միասին — առաջամարտիկներ լինել աշխատանքային կարգապահութեան բարձրացման գործում և առավելապես կուլտուրական և արտադրականորեն-որինակելի բանվորի տիպարն ստեղծել:

Հատկապես պետք ե ասել աշխարհապահութեան բարձրացման անհրաժեշտութեան մասին ինժեներատեխնիկական պերսոնալի մեջ: Այստեղ ես դրությունը շատ հեռու չե նպաստավոր լինելուց: Մյուս կողմից՝ բացահայտորեն անբավարար ե նաև սպեցալիերութեան, ինչպես նաև ինժեներատեխնիկական պերսոնալի հանդեպ պարզապես խուլիզանական յեղույթների դեմ կռիվու գործը: Այս բոլոր փաստերն ինկատի առնելով, ստիպված ենք կրկին անգամ պնդել, վոր հիմնավոր անհրաժեշտ ե բարոյական այնպիսի մի պարագա, այնպիսի մի մթնոլորտ ստեղծել բանվորական միջավայրում, վորպիսին այլևս անհնարին դարձնել խուլիզանների և արտադրությունը կազմալուծողների գոյությունն ու ներկայութեանը մեր ձեռնարկութեաններում:

Առավել ես այժմ անհրաժեշտ ե մատնանշել այդ վորովհետե մեզ մոտ արտադրութեան մեջ նվազում ե ճարտարապետական-տեխնիկական պերսոնալի տեսակարար կշիռը: Այսպես, որ, 1927 թ. սկզբի համեմատութեամբ ճարտարապետների և տեխնիկների թիվը բանվորների ընդհանուր քանակի հանդեպ 1928 թ. վերջին իջել ե համարյա 17 տոկոսով: Այս բոլորը

ցույց ե տալիս, վոր անհրաժեշտ ե համառ աշխատանք կատարել բանվորական մասսաների շրջանում արտադրութեան մեջ ավելի նպաստավոր պայմաններ ստեղծելու ճարտարապետական-տեխնիկական պերսոնալի համար և ամեն կերպ ոժտանդակելու այդ միջավայրի այն աշխատավորներին, վորոնք հանդիսանում են դիսցիպլինայի տիրարներ և իսկական կարգապահութիւն են պահանջում ձեռնարկութեան բոլոր աշխատավորներին:

Իվերջո, անհրաժեշտ ե ընդգծել, վոր համաձայն կուսակցութեան վորոշումների (որինակ՝ 11-րդ կուսհամագումարի) տնտեսական հիմնարկներում պետք ե ապահովել միանձնյա ղեկավարութիւնը ձեռնարկութեան բոլոր գործառնական խնդիրներում: Տնտեսական ձեռնարկութեան մեջ արհեստակցական և կուսակցական կազմակերպութիւնների անհրաժեշտ մասնակցութիւնը վոչ մի դեպքում չպետք ե հանգի յեռիշխանութեան (բջիջ, գործարկում և վարչութիւն) վորեւ տարրի առաջացման, վորը կտանի միմիայն ղեկի արտադրութեան աշխատանքների կազմալուծում: Անհրաժեշտ ե դործնականում ուժեղացնել տնտեսավարների և վարչատեխնիկական պերսոնալի պատասխանատվութիւնն ինքնարժեքի իջեցման և աշխատանքային դիսցիպլինայի ուժեղացման վերաբերյալ ղիրեկտիվների կիրառման ամբողջ գործի համար: Դրա հետ միասին անհրաժեշտ ե բարելավել արհեստակցական կազմակերպութիւնների, մասնավորապես արտադրական խորհրդակցութիւնների աշխատանքը՝ համապատասխան ձեռնարկութեան մեջ բանվորների գիտակից և ակտիվ մասնակցութիւնն ապահովելու

համար: Կոմմունիստներն ու կոմյերիտականներն այդ բոլոր միջոցների կիրառման մեջ պետք ե գտնվեն առաջին շարքերում:

ԳՅՈՒԼԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ՈՒՂԻՆԵՐԸ

Այժմ յես կանցնեմ գյուղատնտեսութեան խընդրին:

Գյուղատնտեսութեան զարգացման տեմպը վերջին տարիներս յետ ե փնացել ինդուստրիայից: Այդ մասնանշված ե դեռ կուսակցութեան 15-րդ համագումարում: Իրոք, վերջին յերեք տարիներս արդյունաբերութեան արտադրանքն իր արժեքով ավելացել ե 50 տոկոսից ավելի, իսկ գյուղատնտեսութեան արտադրանքը — ընդամենը ինչ-վոր 7 տոկոսով: Այդ բավարար չափով ապացուցում ե գյուղատնտեսութեան և արդյունաբերութեան զարգացման տեմպի տարբերութիւնը: Գյուղատնտեսութեան առանձին ճյուղերի վերաբերյալ վերջին տարիների տվյալները նմանապես ցույց հեն տալիս գյուղատնտեսութեան աճման դանդաղացած տեմպը: Վերջին յերեք տարում անհատական տնտեսութիւնների ցանքերի ամբողջ տարածութիւնն այսպիսով աճել ե 3,7 տոկոսով, յերկրորդ տարին՝ 2,5 տոկոսով և յերրորդ տարին՝ 0,7 տոկոսով:

Այս թվերը ցույց են տալիս, վոր ցանքերի տարածութիւնն անընդհատ աճում ե և, միաժամանակ, աճում ե չափազանց դանդաղ: Սակայն պետք ե 1928 թվի համար առանձնապես հաշիւ առնել ողբերկութաբանական ծայրահեղ աննպաստ պայմանները, վորոնք արտահայտութիւն են կտել ցանքերի տարածութեան

նվազելու մեջ: Պետք է հաշվի առնել նաև այն, վոր այդ տարիներին զգալապես ընդարձակվել է կոլլեկտիվ և խորհրդային տնտեսությունների՝ սոցիալիստական սեկտորի ցանքերի տարածությունը: Բացի դրանից, մեծ նշանակություն ունի այն փաստը, վոր 1928 թ. նույնիսկ հացաբույսերի կուլտուրաների տարածության վորոշ չափով կրճատվելու պայմաններում ընդարձակվել են գյուղացիական տնտեսությունների տեխնիկական կուլտուրաների և խոտաբույսերի ցանքերը: Անասնապահության թվերը նմանապես վկայում են անասունների հիմնական խմբերի (ձի, խոշոր յեղջերավոր անասուն, վոշխար, խոզ) աճումը: Ընդհանուր առմամբ վերոհիշյալ յերեք տարում անհատական տնտեսություններում անասուններն աճել են՝ 6,6 տոկոս, 4,8 տոկոս և 1 տոկոս: Բացի դրանից, մի շարք այլ ցուցանիշներ վկայում են բնավ վոշ գյուղատնտեսության անկումը, այլ պրոգրեսսիվ տարրերի զարգացումն այդ ասպարիզում: Բազմադաշտյան սիստեմին անցնելու խոշոր հաջողությունները, աշնան հերկի ընդարձակումը, տեսակավոր ցանքերի ընդարձակումը, գյուղմեքենաներով ապահովվելը, հանքային պարատացման տարածումն և այլն վկայում են պրոգրեսսիվ տեխնոլոգիաների զարգացման մասին գյուղատնտեսության մեջ: Գյուղատնտեսության անկման մասին խոսակցությունները հիմնովին հակասում են այս փաստերին: Նրանք, սակայն, ցույց են տալիս, վոր չքավորական և միջակների ցանքերի նկատմամբ աճման պայմաններում ալթմ ավելի սուր են արտահայտվում այն սահմանափակումները, վոր մենք կիրառում ենք կուլակային տնտեսությունների աճման վերաբերմամբ:

Գյուղի չքավորների և միջակների հիմնական մասսան շարունակում է ընդարձակել իր ցանքերը: Այդ չի կարելի ասել գյուղի վերնախավի մասին: Գյուղատնտեսության անկման մասին լեղոծ խոճապային վայնասունն արտացոլում է կուլակության տրամադրությունները, վորը չի կարող չերազել խորհրդային սահմանափակումների վերացումը գյուղի կապիտալիստական ելեմենտների աճման վերաբերմամբ: Գյուղատնտեսության այդ զարգացումը վկայում է միաժամանակ այն մասին, վոր նրա զարգացման ներկա թափը յերեք չի կարող գոհացում տալ յերկրի արագ ինդուստրիացման շահերին: Անցած և այս տարիների հացամթերման կամպանիայի դժվարություններն այս խնդիրը դնում են բավական սուր կերպով: Մենք պետք է, ինչ էլ վոր լինի, խոշոր բարեփոխումներ կատարենք այս գործում: Դրա հետ միասին խորհրդային իշխանությունը կիրառել է և կիրառում է մի շարք խոշոր ձեռնարկումներ թե չքավորների ու միջակների անհատական տնտեսությունների բարձրացման և թե գյուղի սոցիալիստական սեկտորի ուժեղացման համար:

Անավասիկ այն հիմնական ձեռնարկումները, վորոնք արդեն կիրառվել են ու դեռևս առաջիկայում կիրառվելու չեն գյուղացիական անհատական տնտեսության վերաբերմամբ: 1926 թ. հացամթերման կամպանիայի նախորդակներում վորոշում ընդունվեց գյուղատնտեսական մթերքների գների բարձրացման մասին: Այդ անհրաժեշտ էր, վորպեսզի գյուղացիության շահագրգռվածությունն ուժեղանար հատկապես հացահատիկների տնտեսության բարձրացման գործում: Դրանից հետո կուսակցությունն առաջադրեց բերքատվության բարձրաց-

ման խնդիրը: Դրա հետևանքով այս տարվա ցանքերի կամպանիան դառնում է գյուղացիական ցանքերի բերքատվության մարտական քաղաքական կամպանիա հանուն գյուղացիական ցանքերի բերքատվության բարձրացման: Ջրավոր-միջակ տնտեսությունների աճումը խթանող կարևորագույն ձեռնարկումները միջոցներ են, վորոնք ձեռք են առնված գյուղատնտեսական նոր հարկի հետևանքով: Գյուղատնտեսական նոր հարկի որենքն ուժի մեջ է թողնում այն կետը, վորի համաձայն տնտեսությունների (չքավորներն ու առավել թույլ միջակները) 35 տոկոսը բոլորովին ազատվում են գյուղատնտեսական հարկից:

Միջակների հիմնական մասսայի հարկի չափն ըզգալիորեն թեթևացնում է նոր որենքը: Գյուղատնտեսական հարկի գումարն իջեցված է 50—60 միլ. ռուբլով: Միջակ տնտեսությունների վերաբերմամբ, վորոնք ագրիկուլտուր բարեխալումներ են սացնում, սահմանված են հատուկ արտոնություններ: Բացի դրանից ժամանակից 3 տարի առաջ սահմանված է հարկի նորմաների պահպանումը, վորը կայունություն կմտցնի գյուղացիության տնտեսական հաշիվներում: Գյուղատնտեսության վերելքի չափազանց դանդաղ տեմպը կապված է գյուղացիական տնտեսության ցրվածության և հետաձայնության հետ: Այդ հետաձայնությունը հաղթահարելու արմատական և միակ միջոցը միայն այն կարող է լինել, վոր գյուղացիական տնտեսությունն անցնի խոշոր կոլեկտիվ արտադրության: Այդ պատճառով, լերկրի ինդուստրիացման խնդիրները իրագործումն անքակտելիորեն կապված է գյուղատնտեսության արտադրության, կոոպերացման և կոլեկտիվացման լայն մասսայական աշխատանքի խնդրի հետ:

ԱՄՐԱՅՆԵԼ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԳԻՐԷՔԸ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Այդ ասպարիզում մենք արդեն վորոշ հաջողություններ ենք ձեռք բերել: Կոլեկտիվ տնտեսությունների թիվը միայն անցյալ տարվա ընթացքում 17 հազարից բարձրացել է 37 հազարի: Կոլտնտեսական շինարարության գործում նկատվում են բազմաթիվ թերություններ և ուղղակի ցավոտ կողմեր: Սակայն կոլտնտեսություններն սկսել են իրենց մեջ ներգրավել վոշ միայն չքավորների, այլ և միջակների բավական աչքի ընկնող խմբեր:

Նաև սկսվել է կոլտնտեսությունների խոշորացման պրոցեսը, և ստեղծվում են խոշորագույն միավորումներ: Միությունների Միության տվյալների համաձայն, Սալիի շրջանի գյուղատնտեսական կոոպերացիաները միանալով կազմել են 31 կոլտնտեսություններ, բացի դրանից, 22 ել պատրաստված են միանալու: Դիգորի (Հյուսիսային Ոսեթիա) գյուղատնտեսական կոլեկտիվ-կոմբինատն ընդգրկում է 15 հազար հեկտար տարածություն: Սլավ-Գորոդի շրջանում կազմակերպված «Տրետիյ Խնտերնացիոնալ» կոմմունան ընդգրկում է 13 հազ. հեկտար տարածություն: Կարելի է թվել մի շարք ուրիշ խոշոր կոմմունաներ և կոլտնտեսությունների միավորումներ, վորոնք ընդգրկում են 2—3 հազար հեկտար տարածություն: Նույն Միությունների Միության տվյալների համաձայն, զանազան շրջաններում աշխատանք է կատարվում 22 նոր կոլտնտեսություններ կազմակերպելու 291 հազ. հեկ-

տար տարածութեամբ: Պետք է մատնանշել նաև այն փաստը, Վոր «Ուկրսովխոզը» 24 գյուղերի հետ պայմանագիր է կնքել 30 հազ. հեկտար տարածութիւն տրակտորով հերկելու համար: Ծրագրովում ե նոր պայմանագրեր կնքել ևս 15—20 ուրիշ նոր գյուղերի հետ:

Անցյալ տարի կոոպերատիվ կազմակերպութիւնները նոր աշխատանք սկսեցին տրակտորային խմբեր ստեղծելու համար, վորոնք, հողային ընկերութիւնների հետ հատուկ պայմանագրեր կնքելով, հերկում են խոշոր տարածութեամբ գյուղացիական հողեր: «Սիբբոցենտրը» և «Սելխոգոտյուզն» անցյալ տարի կազմակերպել են տրակտորային 13 խմբեր 326 տրակտորով, վորոնք մշակում են համարյա 6140 գյուղացիական տնտեսութիւնների հողերը 67.000 հեկտար տարածութեամբ: Այդ բոլորը վկայում են, վոր լայն շարքում է սկսվել դեպի կոլեկտիվ տնտեսութիւնները: Այդ տեսակետից մեծ նշանակութիւն ունի կոնտրակտացիաների ծավալվող պրակտիկան: Միայն հացահատիկների կուլտուրայի վերաբերմամբ կոնտրակտացիան 1929—30 տ. կընդգրկի 15.500.000 հեկտար տարածութիւն ու, բացի դրանից, 3.375.000 տեխնիկական կուլտուրաների ցանքեր և այլն: Այստեղ նույնպես ծավալվում է հրակայական աշխատանք, վորը նախապատրաստում է գյուղացիակոն տնտեսութեան վերակազմութիւնը կոլեկտիվիզմի բարձրագույն տեխնիկայի հիմքերի վրա: Վերջապես, զգալիորեն աճում է խորհրտնտեսութիւնների դերը: Հին խորհրտնտեսութիւնների աճմանը զուգընթաց մենք կիրառում ենք խոշոր ձեռնարկումներ հացահատիկային նոր խորհրտնտեսութիւններ ծավալելու համար, վորոնց դերը հացահատիկային և ապ-

րանքային արտադրանքի համար առաջիկա տարիներում արդեն պետք է դառնա խիստ զգալի: Խորհրտնտեսութիւնների և կոլտնտեսութիւնների տեսակարար կշիռը գյուղատնտեսական և ապրանքային արտադրանքում, նախնական հաշվով, կազմում է 9,3 տոկոս, վորը գերազանցում է անցյալ տարվա տեսակարար կշռին:

Մենք արել ենք միայն ամենաառաջին քայլերը սոցիալիստական դիրքերը գյուղատնտեսական արտադրութեան մեջ ամրացնելու գործում, սակայն սոցիալիստական հողագործութեան այդ առաջին քայլերի նշանակութիւնը մեծ է: Այժմ, յերբ վերականգնման շրջանը գյուղատնտեսութեան մեջ ավարտվել է, առանձնապես սուր կերպով է գրված գյուղացիական տնտեսութեան զարգացման ուղիների հարցը: Գյուղացիական տնտեսութիւնն ունի զարգացման միայն չերկու ուղի, — նրանցից մեկը կապիտալիզմի ուղին է՝ կուլակութեան ամրացման և աշխատավոր գյուղացիութեան հիմնական մասսայի քայքայման ուղին: Այդ ուղիով չի կարող գնալ Խորհրդային Հանրապետութեան գյուղացիական տնտեսութիւնը: Գյուղատնտեսութեան վերելքի մյուս ուղին կարող է լինել միայն այն ուղին, վորը համազոր է գյուղացիական տնտեսութիւնների անցմանը դեպի խոշոր կոլեկտիվ արտադրութիւն՝ բարձրագույն տեխնիկայի հիման վրա:

Այդ՝ գյուղացիական տնտեսութեան սոցիալիստական աստիճանական վերակազմութեան ուղին է, վորը պահանջում է ավելի ու ավելի լայն մասշտաբով գործադրել բարդ մեքենաներ, տրակտորներ, ելեկտրիֆիկացիա և այլն: Գյուղացիական տնտեսութեան արտա-

դրական ուժերի զարգացման գործում ուրիշ ուղիներ լինել չեն կարող:

Ներկայումս, չորս առանձնապես զգացվում է գյուղատնտեսության հետաձայնացությունը և նրա զարգացման չափազանց դանդաղ տեմպը, Սորհրդային Միության բանվոր դասակարգի առջև իր ամբողջ սրությամբ ծառանում է գյուղացիական տնտեսության այդ չերկրորդ—սոցիալիստական ուղիի համար պաշարելու հարցը: Դեպի այդ ուղին առաջ շարժվելու համար այժմ անհրաժեշտ է շաղկապի նախկին ձևերը (ապրանքաշրջանառություն կոոպերացում և այլն) առանձին կերպ զարգացնելու հետ զուգընթաց, բոլոր միջոցներով ամրացնել արդյունաբերության և գյուղատնտեսության շաղկապի նոր ձևերը և բանվոր դասակարգի ու գյուղացիության շաղկապի նոր ձևերը: Շաղկապի այդ նոր ձևերը—կոլ-տնտեսությունները, խորհրդատնտեսությունները, տրակտորային խմբերը և կոնտրակտացիայի մեթոդներն են: Մինչև այժմ մեր գյուղատնտեսական կոոպերացիան քիչ ուշադրություն է դարձրել արտադրական խնդիրներին: Այժմ այդ ասպարեզն է փոխադրվում նրա գլխավոր աշխատանքը: Այդ նշանակում է, վոր գյուղացիական տնտեսության համար պետք է սկսվի նոր շրջան—վերակազմության շրջան: Կոոպերացիայի բոլոր տեսակների զարգացումը գյուղում, հատկապես արտադրական կոոպերացման զարգացումը—ահա թե ինչը կամրացնի սոցիալիստական քաղաքի և չքավոր-միջակ գյուղի շաղկապի նոր ձևերը: Գյուղացիական անհատական տնտեսությունների վերելքի խնդիրները զուգորդել շաղկապի նոր ձևերի ավելի ու ավելի ամ-

րացման գործի հետ,—նոր ձևեր, վորոնք ապահովում են մասսայական գյուղացիական տնտեսությունների վերակազմությունը բարձրագույն տեխնիկայի և կոլեկտիվիզմի հիմունքների վրա,—ահավասիկ սրանք են ներկա ժամանակաշրջանի խնդիրները: Զուգորդել այդ չերկու խնդիրներն անհրաժեշտ է ինչպես սոցիալիզմի հիմնական խնդիրների շահերի տեսակետից, նույնպես և անմիջականորեն, գյուղացիական մասսաների գրություններ իրապես բարելավելու տեսակետից: 15-րդ կուսհամագումարի վորոշումները գյուղի վերաբերմամբ բացարձակապես ճիշտ դուրս չեկան, ըստ վորում մասսայական աշխատանքի ծավալման և այդ վորոշումների իրագործման վրա այժմ պետք է կենտրոնացվեն բանվոր դասակարգի մաքսիմում ջանքերը: (Մափահառություններ):

ԴԵՍԵՆՈՐԳՆՈՒՄ ՊԵՏՎԵՐԻ ՍՐՄԱՆ ՄԵՍԻՆ

Յես համառոտակի կանգ կառնեմ մեր քաղաքական դրության գնահատականի վրա: Յերկրի քաղաքական դրության գնահատականն անելիս յես պետք է շոշափեմ բանվոր դասակարգի և գյուղացիության շրջանում գոյություն ունեցող քաղաքական տրամադրությունները և դասակարգային պայքարի սրման հարցը: Բանվոր դասակարգի քաղաքական տրամադրությունների մասին խոսող փաստերը բավականաչափ հատկանշական են: Վերցնենք կոլեկտիվ պաշտանագրերի կամպանիան: Նա անցավ բանվորական լայն մասսաների բացահայտ պաշտպանություն պայմաններում: Վորոշ շրջաններում տեղի ունեցող տրոց-

կիստները այն փորձերը, — վորոնց նպատակն եր վիժեցնել կողքիկով պայմանագրերի կամպանիան, — ամենուրեք մատնվեցին կատարյալ պարտութեան: Բանվոր դասակարգի կողմից դեպի խորհրդային իշխանութունը ցուց տված վերաբերմունքի մի ուրիշ որինակ ել ինդուստրիացման 2-րդ փոխառութեան իրացումն ե: Հայտնի յե, վոր բանվորները խանդավառութեամբ արձագանգեցին խորհրդային կառավարութեան համապատասխան դիմումներին, և փոխառութեան բաժնեգրումը գերազանցեց նախնական չենթադրութեանները: Այժմ մենք պետք ե ձեռնարկումներ կիրառենք բանվորներին մթերքներ մատակարարելու գործը նոր ձևով կազմակերպելու համար:

Նպատակ ունենալով բանվորական ռաշոններն ապահովել հացով և թուլ չտալ, վոր հացն սպեկուլացիայի թուարկա դառնա ու վաճառվի անասունների կերի համար, այժմ մենք սկսել ենք անցնել բանվորական բոլոր ռաշոններին կազմակերպված ձևով հաց մատակարարելու ձևին: Խորհրդային իշխանութեան համապատասխան ձեռնարկումները, ինչպես այժմ պարզվում ե, միանշտմայն պաշտպանութուն են գտնում բանվորների կողմից:

Վերջապես վերցնենք խորհուրդների վերընտրութիւնները: Դրա համար կիրառված ամբողջ կամպանիան վկայում ե այն մասին, վոր բանվորական մասսաներում նկատվում ե ակտիվութեան աճում ու ընտրական ժողովների հաճախումների ուժեղացում և այլն: Բոլոր այս փաստերը վկայում են, վոր խորհրդային իշխանութիւնը հենված ե բանվոր դասակարգի ամենալայն մասսաների անդրգնակ պաշտպանութեան վրա:

Ինչ վերաբերում ե գյուղին, պետք ե ասել, վոր այստեղ պրոլետարիատի դիրքն ամրացել ե: Հայտնի յե, վոր անցյալ տարի ամառը մինչև իսկ կոմունիստների շրջանում չերեմն ճառեր ելին լավում այն մասին, թե իբր խզվել ե շաղկապը գյուղացիութեան հետ: Պանիկյորներին պատասխան տվին, մասնավորապես, վերջին ընտրութիւնները: Խորհուրդների վերընտրութիւնների վերաբերյալ մեր ունեցած տվյալները վկայում են գյուղացիական մասսաների ակտիվութեան զգալի աճման մասին: Բարձրացել ե չքավորների ու բաւարակների, նաև կոմունիստների տոկոսը խորհուրդներում: Վորոշ տեղերում, սակայն, բավականաչափ ուշադրութիւն չի դարձվում չքավոր խավին գյուղխորհուրդների աշխատանքի ասպարեզ քաշելու գործին: Միաժամանակ չերկրում առաջ ե չեկել դասակարգային պայքարի սրում՝ տնտեսութեան մեջ սոցիալիստական տարրերի դերի ուժեղացման հետեանքով, վորը կապված ե կապիտալիստական տարրերին նախկին դիրքերից ավելի ու ավելի ուժեղ կերպով դուրս մղելու հետ:

Սոցիալիստական պետութեան հարձակմանը կուլակութիւնը պտտասխանեց իր դիմադրութեան ուժեղացումով: Դասակարգային պայքարի սրման մասին վկայում են, որինակ՝ կուլակային տերրորի աճումը, խորհուրդների և կուսակցութեան աշխատավորների վրա կատարված հարձակման փաստերը, հրկիզումները դեպքերի շատանալը կոլտնտեսութիւններում ու խորհուրդներում խորհուրդներում և այլն: Այդ փաստերը բավականաչափ ապացուց են, վոր դասակարգային պայքարը սրվել ե գյուղում:

Այս տարվա հացամթերման կամպանիայի ընթացքում նույնպես շարունակվում են կուլակություն փորձերը, վորոնց նպատակն է—վիժեցնել խորհրդային իշխանությունն ձեռնարկումներն ու ծրագրերը: Դադարում նույնպես նկատվում է դասակարգային պայքարի սրում: Շախտիի գործը վկայում է այն մասին, վոր բուրժուական հակահեղափոխությունը պայքարի նոր մեթոդներ է գործադրում պրոլետարիատի դիկտատուրայի դեմ, ձգտելով խախտել սոցիալիստական շինարարության հիմունքները:

Իդեոլոգիական ճակատի դանազան մասերում նույնպես վերջին ժամանակներս նկատվում են հարձակման փորձեր, — պրոլետարիատի դիկտատուրայի դեմ ուղղված ակնհայտ և կիսաակնհայտ հարձակման փորձեր: Այդ տրամադրություններն իմիջի ալլոց, անդրադարձան Գիտությունների Ակադեմիայի ընտրությունների ժամանակ: Գրականության մեջ և թատրոնում սկսեց ծայր տալ բուրժուական, հակախորհրդային տեսակետների առավել անսքող պաշտպանությունը: Սակայն, մյուս կողմից, դասակարգային պայքարի սրումն առաջ է բերում ավելի ուժեղ շերտավորում ինտելիգենցիայի շրջանում, վորտեղ առաջ է բերում վորոշակի բեկում հոգուտ սոցիալիստական շինարարության: Վորոշ չափով սիմպոտումտիկ է նաբոդնիկ պրոֆեսսոր Չելինցևի ու Չալանովի լեկույթը, նրանք հրաժարվում են գյուղացիական անհատական տնտեսությունները պաշտպանելու հին նարոդնիկյան տեսակետներից և ընդունում են, թեև կիսատապալտ ու վոչ ամենևին բավարար չափով, վոր ձիշտ են սոցիալիստական շինարարության ուղիները հողագործության ասպարիզում:

Անցյալ տարի, չերբ գրականություն ասպարիզի միջանի ուղեկիցներ անցան ուսկցիոն դիրքերի վրա, տեղի ունեցան մի շարք վատեր, վորոնք վկայում են, վոր ուղեկիցների մյուս մասը վորոշ չափով ձախացել է: Հարկավոր է նույնպես արձանագրել ուժերի աճումը պրոլետարական գրականության մեջ, ինչպես և մարքսիստական գիտական աշխատավորների կազմակերպվածության ուժեղացումը (որինակ՝ սլատմաբան-մարքսիստների համագումարը և այլն):

Վերջապես անցնենք պետական ապարատի հարցին: Բանվորների քաղաքական ակտիվության աճումն իր արտահայտությունն է գտնում խորհուրդների վերընտրությունների կամպանիայում: Միաժամանակ, պետական ապարատի բարելավման հարցն ալժմ, հատկապես, հրատապ բնույթ է ստացել: Ինքնաքննադատության լուղունգը թափ տվեց լայն մասսաներին և բանվորներին նոր շերտերվորտքի հանեց պետական ապարատում գոյություն ունեցող բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու համար: Ինքնաքննադատության ծավալման վերաբերյալ Կենտկոմի հուլիսյան պլենումի դիմումով, կուսակցությունը բանվորների ու ամբողջ աշխատավոր մասսաների հատուկ ուշադրությունը բեռնեց պետորդանների աշխատանքն ստուգելու, պետական ապարատն անհարազատ տարրից մաքրելու և նրա աշխատանքի մեջ բանվորների նոր խավեր ներգրավելու գործի վրա:

Պետական ապարատում նկատվող բյուրոկրատիզմի դեմ իսկական լայն պայքար մղելու գործը մենք դեռևս նոր պետք է դնենք ինչպես հարկն է: Այդ հարցը, վորպես հատուկ կետ՝ Կենտկոմն առաջադրեց մերտ-Մոլոտով — 2

ցընել առաջիկա Համամիութենական կուսկոնֆերենցիայի որակարգի մեջ: Պետք է կարծել, վոր կոնֆերենցիան հետագա մղումը կտա այն պայքարի գործին, վորը նպատակն է՝ բարելավել պետական ապարատը, պետորգանների աշխատանքում նկատվող բյուրոկրատական ալլանդակությունները, առաջ քաշել բանվորների նոր կազմեր, ավելի լայն չափով կիրառել պետապարատի աշխատավորների ընտրության սկզբունքը և այլն: Այդ առթիվ, ավելի ևս սուր կերպով և դրված կուստորակա աշխատանքը բանվորական և գյուղացիական մասսաներում ծավալելու խնդիրը:

Մասնավորապես պետք է մատնանշել, վոր ձևափոխությունների մի մասում 7-ժամյա բանվորական ու մտցնելն այնքան էլ չի ոգտագործվել բանվորների ու բանվորուհիների շրջանում կուլտ-կրթական աշխատանք ծավալելու համար: Մինչդեռ լերկրում դասակարգային պայքարի սրման պայմաններում պետապարատի բարելավումը և մաքրումը, մասսաների մասնակցության ուժեղացումը պետական որգանների աշխատանքում և նրանց մեջ պրոլետարական նոր կազմեր առաջ քաշելը—քաղաքական հակայական կարեւորություն ունեցող մի խնդիր է:

ԿՈՒՍԱԿԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՆՐԱ ՊԵՅՋԱՐԸ ԲԱՏԼՈՆԻԿԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳԺԻ ՀԱՄԱՐ

Կուսակցության 15-րդ համագումարն ի մի գուժարեց տրոցկիզմի դեմ մղվող պայքարի հիմնական արդյունքները: Կուսակցությունը գտավ, վոր տրոցկիստական իդեոլոգիան անհամադրելի չէ բալլետիկյան

կուսակցության պատկանելու հետ: Այդ հարցում կուսակցությունը միանգամայն իրավացի դուրս յեկավ: 15-րդ համագումարից հետո անցած շրջանը ցույց է տալիս, թե ինչի վերածվեց տրոցկիզմը: Նրա հիմքն էր կազմում և աղպխին էլ մնում է այն, վոր նա չի հավատում մեր լերկրում սոցիալիզմի հաղթական կառուցման հնարավորությանը: Այդ հիման վրա նրա քաղաքականությունն էր և է՝ միջակի հետ դաշինքի՝ վորպես խՍՀՄ-ի պրոլետարական դիկտատուրայի հիմքի, ժխտումը: Նրա վերաբերմունքը դեպի բանվոր դասակարգը հանգեց բանվորների առանձին խմբակների ցեխային շահերի հակադրմանն ամբողջ բանվոր դասակարգի շահերին: Կուլպայմանագրական կամպանիան մի ավելորդ անգամ ապացուցեց, վոր տրոցկիզմն, իր քաղաքականությամբ, ամբողջովին ընթանում է մենշևիկյան ուղիով: Տրոցկիզմը դեռ շարունակում է իր հակապրոլետարական քաղաքականությունը վաճառելով «բալլետիկ լենինյանների ոպպոզիցիայի» առնումով: Սակայն տրոցկիզմը վոչ միայն կտրեց իր կապը կուսակցությունից, նա անցավ հակախորհրդային տարրերի յեղութներ կազմակերպելու փորձերին՝ խորհրդային իշխանության դեմ պայքարելու նպատակով (այդ գործելակերպը թագգվում է «կուսակցության ռեֆորմի գործին մասսաների միջամտությունը» բառերով): տրոցկիզմը վերածվեց հակախորհրդային մի կազմակերպության, մանր բուրժուական հակամեղավոխական խմբակի: Մանր բուրժուական հին կուսակցությունները՝ եսերները և մենշևիկները կորցրին իրենց վարկը մեր յերկրում: Նրանց աշխատում է փոխաբինել տրոցկիստական խմբակը, վորը ներկայաց-

նում ե ինչ-վոր նոր մանր-բուրժուական մի կուսակցութիւն: Այդ խմբակը գործնականում պրոլետարական ղեկատուութեան անհաշտ թշնամի, մանր-բուրժուական տարրերի մի կազմակերպութիւն է: Այդ պատճառով մենք չենք կարող տրոցկիստական կազմակերպութիւնն ընդունել այլ կերպ, քան հակապրոլետարական և հակահեղափոխական մի խմբակ (ծափաւն.):

Չի կարելի մոռանալ, վոր մինչև այժմ կուսակցութեան մեջ կան տարրեր, վորոնք դեռ վերջ չեն տրվել դեպի տրոցկիզմն իրենց ունեցած հաշտութեան տրամադրութիւններին: Այն պայքարը, վոր մղում է ներկայումս կուսակցութիւնը յերկու ճակատով՝ կենտրոնացնելով հարվածը գլխավոր վտանգի՝ աջ թեքման դեմ, — այդ տարրերը հակումն ունեն փոխարինել միակողմանի պայքարով ընդդեմ աջ վտանգի, մոռանալով, վոր գոյութիւն ունեն տրոցկիստական տիպի, այսպէս կոչված «ձախ» տրամադրութիւններ, վորոնք փորձում են դեռ աշխուժանալ: Այդ հանգամանքը խեղաթյուրում է առաջացնում կուսակցութեան գծի մեջ: Այնինչ, վերջին տարիներ կուսակցութեան հաճախ մասնացնել է, վոր կուսակցութեան հիմնական գծի համար պայքարել հեռանկում է պայքարել յերկու հակասով՝ պայքարել մի կողմից՝ միջակի հետ դաշինքի գաղափարի քերականացման դեմ, յեւ մյուս կողմից՝ այդ դաշինքի մեջ բանվոր դասակարգի ղեկավարութեան գաղափարի քերականացման դեմ:

Ներկայումս, յերբ կուսակցութիւնը քաղաքական հակադէմական աշխատանք կատարեց տրոցկիզմի դեմ և դուրս շարտեց իր շարքերից տրոցկիստական տարրերին, նկատի ունենալով ամբողջ իրադրութիւնը,

մեր գլխավոր խնդիրն է՝ պայքարել աջ քեմական յեւ դեպի բացարձակ ուղղորդումիսական քեմական հաշտութեան վերաբերմունքի դեմ: Շարունակելով պայքար մղել իր շարքերում տրոցկիստական և կիսատրոցկիստական տրամադրութիւնների աշխուժացման փորձերի դեմ, կուսակցութիւնը հարվածը կենտրոնացրեց աջ թեքման վրա:

Վերջն է աջ թեքման հատուկ վտանգը ներկա պայմաններում: Այն, վոր աջ թեքումը վտանգում է կուսակցութեան կատարած աշխատանքը հիմնական դժվարութիւնները հաղթահարելու և սոցիալիզմի շինարարութեան հիմնական խնդիրները լուծելու ասպարեղում, խնդիրներ, վորոնք ծառացած են մեր առջև: Այդ հիման վրա յետ կանգ կառնեմ միջանի կարեւորագույն մոմենտների վրա:

1. Ինքուստիացման հեմպը

Կուսակցութիւնը կենսագործում է ինդուստրիացման արագ տեմպը, վոր ուժերի հակադէմական լարում է պահանջում բանվոր դասակարգից: Այդ տեմպը թելադրում է մեզ նախ և առաջ արտաքին իրադրութիւնը: Մենք պետք է ոգտագործենք մեզ վիճակված խաղաղ պայմանները՝ ինդուստրիան ըստ կարելույն արագ զարգացնելու համար՝ չմոռանալով իմպերիալիստների հարձակման վտանգը: Այդ լարված տեմպը թելադրում է մեզ նաև ներքին իրադրութիւնը: Ապրանքի սովը թեթեւացնել և հետադաշում ապահովել նրա հաղթահարումը կարելի չէ միմիայն ուժեղ թափով ծավալելով արդյունաբերութեան հիմնական շինարարութիւնը, ամեն կերպ բարձրացնելով յետ մնացած ծանր ար-

դշուհներու թշուհը և ևլ ավելի բարձրացնելով թեթև արդյունաբերութեան արտադրանքը: Ինդուստրիացման տուածնապէս արագ տեմպ ե թելադրվում մեղ նրանով, վոր գյուղի հետ մեր կապը մենք պետք ե ամրացնենք վնչ միայն գյուղին ավելի մեծ չափով սպառողական ապրանք հաշթաթթելով, այլ և ամեն կերպ զարկ տալով գյուղին գյուղատնտեսական մեքենաներ, տրակտորներ, քիմիական պարարտանշութեր և այլն հայթայթելու գործը: Մենք ընդհուպ մոտեցել ենք հողագործութեան մեջ սոցալիստական տարրերի ծավալման խընդրին: Այդ նշանակում ե, վոր մենք պետք ե գյուղին մատակարարենք արդյունաբերութեան աշխարհի արտադրանք, վորն ապահովի գյուղի փոխանցումը և՛ դեպի նոր տեխնիկան, և՛ դեպի խոշոր կոլլեկտիվ արտադրութիւնը: Տեմպի հաքցում աջ քեփումը կանգնած ե կուսակցութեան հակադիր դիրքերում: Աջ թեքման մանր-բուրժուական ելութիւնն արտահայտվում ե նրանով, վոր նրա գիծն իրականում նշանակում ե հրաժարվել պալքարելուց ժողովրդական տնտեսութեան «նեղ տեղերը» հաղթահարելու համար (շինանշութերի պակասութիւնը, վալլուտային միջոցների լարված վիճակը և այլն): Աջ թեքումը ձգտում ե հարմարվել այդ «նեղ տեղերին», փոխանակ մոբիլիզացիայի յենթարկելու բանվոր դասակարգի ուժերը՝ ինդուստրիացման ճանապարհին ծառացած խոչընդոտները հաղթահարելու համար:

Փոխանակ ուժեղացնելու կուսակցութեան, բանվոր դասակարգի և գյուղի աշխատավոր մասսաների մոբիլիզացիան՝ պալքարելու նշութական պակասող միջոցներն ավելացնելու համար, ղեղերմներն ու աշ-

խատանքի արտադրողութիւնը բարձրացնելու համար, աջ թեքումը ձգտում ե հրաժարվել ինդուստրիացման գործից, չափավորել նրա տեմպը և դրանով իսկ խախտում ե սոցիալիստական շինարարութիւնը: Նույն բանին են հանգում աջ տարրերի խոսակցութիւնները գյուղատնտեսութեան հետադիմութեան մասին, վոր իրրե թե տեղի յե ունենում մեղանում: Գյուղատնտեսութեան հետադիմութեան վերաբելյալ խուճապային խոսակցութիւնները հարկավոր են նրա համար, վոր կարողանան հիմնավորել ինդուստրիացման տեմպի թուլացումը: Այնինչ, ինդուստրիացման տեմպի թուլացումը չի նշանակում միայն դանդաղեցնել ավելի բարձր տեխնիկայի անցնելու գործը: Աջ թեքման գիծը նշանակում ե նաե դանդաղեցնել գյուղատնտեսութեան վերելքը. նա անհնար ե դարձնում չքավորների և միջակների համար՝ դուրս դալ արտադրական ուժերի դարգացման սոցիալիստական նոր ուղին: Կուսակցութեանը տեմպի հաքցում վոչ մի տեսակում չի կառող քուլլ տալ: Ամեն ինչ վալլում ե, վոր ինդուստրիայի ծավալման աշխ տեմպը, վոր ընդունելու յե կուսակցութիւնը, մենք վնչ միայն իրականացրել ենք, այլ և գործնականում գերադանցել ենք մեր պլանները և յենթադրութիւնները: Միմիայն համառ, աննկուն և անհողդողդ պալքարք կուսակցութեան ընդունած ինդուստրիացման տեմպի համար և վերջինիս հնարավոր չափով ուժեղացումն ե, վոր իրական նախադրյալներ ե ստեղծում վնչ միայն քաղաքում, այլ և գյուղում սոցիալիստական շինարարութեան հաղթանակի համար և կապիտալիզմը մեր գյուղերից արմատախիլ անելու համար: Այդ հարցում տատա-

նուսնների յենթարկվել և տեմպի հարցում զիջումներ անել՝ նշտնակում և տատանումների յենթարկվել բայլշեիկյան հիմնական գծի կիրառման գործում. դա մանր-բուրժուական քաղաքական կամապրկության ամենատիպիկ արտահայտություններից մեկն է: Ուստի յերկրի ինդուստրիացման մասին կուսակցության ընդունած արագ տեմպի հարցում բայլշեիկները պետք և ցուցաբերեն առավելագույն հաստատակամություն և անհողդողդուկություն:

2. Գյուղատնտեսության վերելքի ուղիները

Գյուղատնտեսության վերելքի տեմպը Հափաղանց յիտ և մնում ինդուստրիայի վերելքի տեմպից: Գյուղատնտեսության այդ յիտ մնալն ինդուստրիացման գործի իրականացման համար ամենազլխավոր վտանգն և դարձել: Կուսակցությունը նպատակ դրեց վճռական բեկում առաջ բերել այդ գործում: Այդ չի կարող արագորեն կատարվել: Սակայն հողագործության վերելքն ուժեղացնելու հիմնական ուղիների հարցը մենք պետք է առաջադրենք ամենավորոշակի կերպով: Այդ հարցում կուսակցության գիծն արմատապես բաժանվում է աջ թեքման գծից: Կուսակցությունը նպատակ է դնում ամեն կերպ նպաստել չքավորների և միջակների տնտեսությունների վերելքին: Անհատական տնտեսությունը բարձրացնելու համար ներկայումս առանձնապես անհրաժեշտ է զարկ տալ չքավոր և միջակ տնտեսությունների վերելքին, անհրաժեշտ է, վոր պետական որդաններն աջակցեն այդ վերելքին, պետք է ամեն կերպ ծավալել կոոպերացիայի աշխատանքը գյուղում: Այդ գործը կուսակցությունը

կապում է գյուղատնտեսական արտադրության մեջ սոցիալիստական դիրքերի ամրացման հետ: Դրանից է բղխում կուլակների նկատմամբ խոշոր սահմանափակումների քաղաքականությունը, կապիտալիստական տարրերի աճման ուժեղ սահմանափակումները, կուլեկտիվ և խորհրդային տնտեսությունների աճման ամեն կերպ աջակցելը և միաժամանակ տրակտորային խմբակների աշխատանքի ծավալումը և կոնտրակտացիայի ընդարձակումը: Այս բոլոր միջոցների արդյունքն է՝ արտագրական սոցիալիստական դիրքերի ամրացումը գյուղում և պետական պլանային տվելի ուժեղ ներգործում գյուղատնտեսության վրա:

Գյուղատնտեսության բարձրացման այդ ուղին կապված է անագին դժվարությունների հաղթահարման հետ, գյուղատնտեսության հետաֆացության, մանրացման և անկուլտուրականության դեմ համառորեն պայքարելու հանգամանքով և գյուղի կուլակային, շահագործող տարրերի աճման ուժեղ սահմանափակումներով:

Այդ հարցում աջ բեկումը գտնվում է մի այլ, կուսակցությանն անհաճ բեկամական դիրքում: Վերջիվերջո աջ թեքման ելությունը հանգում է հետևյալ գծին՝ ավելի քիչ նյութական ծախսեր անել կուլեկտիվ և խորհրդային տնտեսությունների վրա, թուլացնել կոնտրակտացիան և տրակտորային խմբերի կազմակերպումը, Հափավորել գյուղատնտեսական մեքենալաշինության զարգացումը և այլն:

Դրա փոխարեն աջ թեքումն ընթանում է դեպի մի այլ գիծ, այն է՝ դեպի ամբողջ գյուղի մղիչ ուժերի ծավալման, այսինքն՝ նրանց թվում նաև առաջին

հերթին կուլակային տնտեսութեան ծավալման գիծը: Աջ քեֆումն բնդունելը նշանակում է արծակել կուլակային տնտեսության սանձը, արծակել ազատ առեւտրի սանձը առանց պետական սահմանափակումների յեւ արծակել տնտեսության կապիտալիստական ուժերը: Աջ քեֆումն փառաբանականությունը հիմնովին հակադիր է կուլակցության փառաբանականության: Ուստի այդ հարցում յեւ գլուխ տնտեսության զարգացման ուղիների հարցում վոչ մի տեսակում չպետք է լինի մեր կուլակցության մեջ: *Կուլակցութիւնը չի կարող ամենավճռական և անողորմ հակահարկած չտալ կուլակային տնտեսութեան ամօն սանձերն արձակելու քաղաքականութեանը, վորը վերջիվերջո նշանակում է բուրժուական հարաբերութիւնների հաղթանակը և կապիտալիզմի վերականգնումը: Կուլակցությունը պետք է հարկածի այն բոլոր տեսակումները, վորոնք կհայտնուեն նրա շուրջում այդ հիմնական հարցի նկատմամբ:*

3. Դասակարգային պայքարի սրումը

Պրոլետարիատի սոցիալիստական արշավի քաղաքականութիւնը նշանակում է կապիտալիստական տարրերի դուրս մղումը նրանց նախկին դիրքերից: Սոցիալիզմը չի կարող առաջ բերանալ, առանց համառ դիմադրության հանդիպելու կապիտալիստական տարրերի կողմից: Ներկա շրջանում մենք տեսնում ենք հենց կապիտալիստական և սոցիալիստական տարրերի պայքարի սրումը: Այստեղ գիծը միանգամայն պարզորոշ պետք է լինի: Ով ներկա ետապում բացասում է սոցիալիստական և կապիտալիստական տարրերի դասակարգային պայքարի սրման անխուսափելիութե-

թիւնը, նա դրանով իսկ կուլակի դեմ արշավելու քաղաքականութիւնը փոխարինում է հակադիր քաղաքականութեամբ, նա դրովում է սոցիալիզմի մեջ կուլակի խաղաղ ներաճման տնտեսութեան մակարդակը: Պարզ է, վոր այդ վերջին տեսությունը միանգամայն անհամադրելի յէ կուլակցության գծի հետ: *Կուլակցութիւնը հողագործութեան մեջ սոցիալիստական դիրքերն աւարացնում է՝ հենվելով չքավորի վրա, հաստատուն դաշինք կնքած միջակի հետ՝ կուլակի և կապիտալիստական տարրերի դեմ: Կուլակի դեմ արշավելու քաղաքականութեան և սոցիալիզմի մեջ կուլակի խաղաղ ներաճման տնտեսութեան մեջ մի անդունդ կա: Յուրաքանչյուր կոմունիստի պարտականութիւնն է պայքար մղել սոցիալիզմի մեջ կուլակի խաղաղ ներաճման տնտեսութեան դեմ: Կուլակցությունը վոչ մի տեսակում չի կարող հանդուրժել այդ հարցում: Կուլակի և կապիտալիստական տարրերի վրա ուժեղ հարձակում գործելու քաղաքականութիւնը սոցիալիզմի կառուցման քաղաքականութիւնն է: Սոցիալիզմի մեջ կուլակի խաղաղ ներաճման տեսությունն անհամադրելի է կապիտալիստական տարրերի արձակման յեւ վերջիվերջո բուրժուազիայի իշխանության վերականգնման: Յուրաքանչյուր կոմունիստի համար միանգամայն պարզ է, թէ ինչ դիրք պետք է բռնի նա (ծափահարություններ) այս հարցում:*

4. Կուլակցությունը բյուրոկրատիայի դեմ պայքարի ասպարիզում

Կուլակցութիւնն ավելի քան յերբեք, բանվոր դասակարգի ուղադրութիւնը բեկումն է բյուրոկրատ-

տիզմի դեմ մղվող պայքարի վրա: Այդ խնդրում կուսակցութիւնը հենվում է բանվոր դասակարգի ակտիվութեան անմիջական վրա և կուսակցական կյանքի ու պրոլետարական բոլոր կազմակերպութիւնների աշխատանքին բանվորների հարաձուռն մասնակցութեան վրա: Ինքնաքննադատութեան լոզունգը դարձավ կուսակցութեան հիմնական լոզունգներից մեկը: Այդ լոզունգը ներկայումս, գնալով ավելի ու ավելի մեծ չափով, մի միջոց եղանակում ուժեղացնելու պետապարատի բոլորողական խեղաթուրումների դեմ մղվող պայքարը, դառնում է պետական որդանները դասակարգայնորեն խորթ տարրերից մաքրելու մի միջոց և, միևնույն ժամանակ, հենց կուսակցական կյանքի ամեն տեսակ թերութիւնները և բոլորողատիկ տարրերը յերևան հանելու մի միջոց:

Ինքնաքննադատութեան լոզունգը հետզհետե ավելի յե ոգնում մասսաներին մոբիլիզացիայի չենթարկելու՝ կուսակցութեան լենինյան հիմնական գիծը գործնականորեն կիրառելու համար մղվող պայքարի շուրջը: Այդ պատճառով կուսակցութեան բոլորողատացման մասին տրոցկիստական գրպարտութիւնը կրկնելը ներկա պայմաններում նշանակում է միայն՝ կտրվել կուսակցութիւնից և բանվորական մասսաներից: Նման գրպարտիչ մեղադրանքները կարող են լինել միայն կուսակցութեան հետ տարաձայնութիւնների սքոդում, դրանք կարող են լինել միայն մի ճշգրտում՝ ինքնաքննադատութեան լոզունգը դարձնել կուսակցութեան լենինյան գծի փոփոխման համար մղվող պայքարի մի լոզունգ: Հաւկալ, այդ հարցում կուսակցութիւնը պէտք է վնասկան հակահարված տա ամեն տեսակ

սակ տատանումներին յե բոլորողատացման գրպարտիչ մեղադրանքներին, պէտք է պատասխանի կուսակցական մասսաների ակտիվութեան ուժեղացումով, կուսակցութեան մեջ նոր բանվորներ ներգրավելով յե յո շարքերից խորք, բոլորողատիկ ու փայլաված տարրերին դուրս եկելով:

ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՆԵՐԻ ԲԱՆԴԱՅԻՆ ԳԾԻ ՀԱՄԱՐ

6-րդ կոնգրեսը մատնանշեց, վոր ներկայումս կոմկուսները ամենագլխավոր խնդիրներից մեկն են՝ ուժեղ պայքար մղել աջ թերութիւնների դեմ: Կապիտալիստական շարունակվող կայունացման պայմաններում կոմկուսները մեջ աջ տարրերի աշխուժանալու փորձերը լուրջ սպառնալիք են հանդիսանում: Դրանց հաղթանակել անհրաժեշտ են կոմկուսների պայքարը ռեֆորմիզմի դեմ ուժեղացնելու համար: Սոցիալ-դեմոկրատիան դեռ մեծ ազդեցութիւն ունի բանվորական մասսաների մեջ, չնայած վոր իրականում նա իմպերիալիզմի ուղղակի գործակալը դարձավ բանվոր դասակարգի մեջ: Առանձնապէս ճարպիկ է մաներում նրա «ձախ» թիւը, գործադրելով բանվորներին հիմարացնելու ռեֆորմիստական ավելի ճկուն, դեմագոգիկ միջոցներ: Սոցիալ-դեմոկրատիայի դեմ պայքարելը կոմիտեներն սեկցիաների համար ներկայումս հատուկ նշանակութիւն է ստանում, յեթե ի նկատի առնենք հեղափոխական նոր վերելքի հետզհետե ավելացող պայմանները: Վերջին ժամանակներս, կոմկուսների, մասնավորապէս գերմանական կոմկուսի մեջ, զգալիորեն սրվեց պայքարն աջ տարրերի և դեպի աջ վտանգը հաշտվողական վերաբերմունքի դեմ: Այդ ներկայումս

տիզմի դեմ մղվող պայքարի վրա: Այդ խնդրում կուսակցությունը հենվում է բանվոր դասակարգի ակտիվության աճման վրա և կուսակցական կյանքի ու պրոլետարական բուրժուազիայության աշխատանքին բանվորների հարաճուն մասնակցության վրա: Ինքնաքննադատության լոգունգը դարձավ կուսակցության հիմնական լոգունգներից մեկը: Այդ լոգունգը ներկայումս, գնալով ավելի ու ավելի մեծ չափով, մի միջոց է դառնում ուժեղացնելու պետապարատի բյուրոկրատական խեղաթյուրումների դեմ մղվող պայքարը, դառնում է պետական ուղղանները դասակարգաչորին խորթ տարրերից մաքրելու մի միջոց և, միևնույն ժամանակ, հենց կուսակցական կյանքի ամեն տեսակ թեթևությունները և բյուրոկրատիկ տարրերը չերևան հանելու մի միջոց:

Ինքնաքննադատության լոգունգը հետզհետե ավելի յե ոգնում մասսաներին մորիլիզացիայի չեթարկելու՝ կուսակցության լենինյան հիմնական գիծը գործնականորեն կիրառելու համար մղվող պայքարի շուրջը: Այդ պատճառով կուսակցության բյուրոկրատացման մասին տրոցկիստական գրպարտությունը կրկնելը ներկա պայմաններում նշանակում է միայն՝ կտրվել կուսակցությունից և բանվորական մասսաներից: Նման գրպարտիչ մեղադրանքները կարող են լինել միայն կուսակցության հետ տարաձայնությունների սքոդում, դրանք կարող են լինել միայն մի ձգձգում՝ ինքնաքննադատության լոգունգը դարձնել կուսակցության լենինյան գծի փոփոխման համար մղվող պայքարի մի լոգունգ: Հարկավ, այդ հարցում կուսակցությունը պետք է վնասակամ հսկանալով սա ամեն ինչ

սակ տասնումներին յե բյուրոկրատացման գրպարտիչ մեղադրանքներին, պետք է պատասխանի կուսակցական մասսաների ակտիվության ուժեղացումով, կուսակցության մեջ նոր բանվորներ ներգրավելով յե յո շարքերից խորք, բյուրոկրատիկ ու ֆայայլած տարրերին դուրս փելով:

ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՆԵՐՆԻ ԲԱՅԼՇԵՎՈՒԹՅՈՒՆ ԳԾԻ ՀԵՄԵՐ

6-րդ կոնգրեսը մասնանշեց, վոր ներկայումս կոմկուսների ամենագլխավոր խնդիրներից մեկն է՝ ուժեղ պայքար մղել աջ թեթույնների դեմ: Կապիտալիստական շարունակվող կայունացման պայմաններում կոմկուսների մեջ աջ տարրերի աշխուժանալու փորձերը լուրջ սպառնալիք են հանդիսանում: Դրանց հաղթանարել անհրաժեշտ է՝ կոմմունիզմի պայքարը ռեֆորմիզմի դեմ ուժեղացնելու համար: Սոցիալ-դեմոկրատիան դեռ մեծ ազդեցություն ունի բանվորական մասսաների մեջ, չնայած վոր իրականում նա իմպերիալիզմի ուղղակի գործակալը դարձավ բանվոր դասակարգի մեջ: Առանձնապես ճարպիկ է մանևրում նրա «ձախ» թևը, գործադրելով բանվորներին հիմարացնելու ռեֆորմիստական ավելի ճկուն, դեմագոգիկ միջոցներ: Սոցիալ-դեմոկրատիայի դեմ պայքարելը կոմիտեներն սեկցիաների համար ներկայումս հատուկ նշանակություն է ստանում, յեթե ի նկատի առնենք հեղափոխական նոր վերելքի հետզհետե ավելացող պայմանները: Վերջին ժամանակներս, կոմկուսների, մանավանդ գերմանական կոմկուսի մեջ, զգալիորեն սրվեց պայքարն աջ տարրերի և դեպի աջ վտանգը հաշտվողական վերաբերմունքի դեմ: Այդ ներկայումս

միանգամայն անհրաժեշտ դարձավ: Այդ հիման վրա աջ կոմկուսներից ղեկավարներին վտարելն ամենաանհրաժեշտ գործն է կոմկուսները զտելու համար: Նույնպես անհրաժեշտ է պայքարել դեպի աջերը հաշտվողական վերաբերմունքի դեմ, վորպես կոմկուսների սեկցիաների իրոք բայթեվիկացման մի պայման: Սակայն փորձեր են արվում այդ պայքարը և կուսակցության զտումն ուղղորդելու խնդիրները ներկայացնել վորպես կոմիստերի քայքայում: Բայց իրոք, այդ դիրքի նպատակն է սքողված դեմոկրատական պաշտպանություն ցույց տալ աջերին և հաշտվողականներին: Պարզ է, վոր այդ հարցում տատանումների չենթարկվի՝ նշանակում է հեռանալ կոմիստերի Եւրո կոնգրեսի գծից: Յուրաքանչյուր կոմիստիստի համար պարզ է, վոր այդ հարցում նկատվող տատանումների դեմ վճռական պայքար մղելը միայն կարող է ապահովել հաղթանակը աջ վտանգի դեմ և կոմիստերի հեղափոխական շարքերի զտումն ուղղորդելու խնդիրը:

Վերոհիշյալ բոլոր հարցերի նկատմամբ վերջին ժամանակներս մեր կուսակցության յեվ առանձին սարքերի մեջ նկատվում է տատանումների վորոշ ուժեղացում: Այդ նշանակում է, վոր մեր շարքերում ուղղորդվողական տատանումները բոլորովին էլ չեն վերացել: Նման տատանումները կարող են միայն հանգել հատուկ գծի արագ ձևավորման, վոր լենինիզմից հեռանալ է նշանակում հիմնական հարցերում: Այդ հատուկ գծի ձևավորումը մի սպառնալիք է կուսակցության համար, վորչափով վոր բյուրեղացող աջ թեքման ելուծությունը մինչև վերջը չմերկացվի կուսակցական ամենալայն մասսաների աչքում: Ուղղորդվողական դեմ

պայքարիլը վորոշ դժվարություններ ունի: Լենինն ասում էր.

«Յերբ խոսվում է ուղղորդվողական դեմ պայքարելու մասին, չերբեք չպետք է մոռանալ ժամանակակից ուղղորդվողական բնորոշ գծերը բոլոր և ամեն տեսակ բնագավառներում՝ նրա անորոշությունը, մշուշապատությունը:

Ուղղորդվողական իր բնութագրի իսկ միշտ խոստովում է հարցը վորոշակի, անվերապահորեն առաջադրելուց, դալարվում է ոճի նման մեկը մյուսին բացասող տեսակետների միջև, աշխատելով «համաձայն լինիլ» թե մեկի է թե մյուսի հետ, իր տարաձայնությունները վերածելով փոքր ուղղումների, տարակուսանքների, բարի, անմեղ ցանկությունների և այլն և այլն»:

(Լենին, 5-րդ հատոր, 473 եջ):

Ուղղորդվողական լենինյան այդ բնութագրությունն առանձնապես հաստատվում է մեր կուսակցության մեջ աջ թեքումների որինակով: Սակայն հիմք կա նամաբելու, վոր ներկայումս աջ թեքումն ապրում է իր իդեոլոգիայի ձեւավորման վորոշ օրջանք: Այդտեղ է քաղցված ռեակցիոնականության այն վսանգը յեվ վնասը, վոր բավականաչափ լավ գիտե կուսակցությունը:

Մեր կուսակցության մեջ աջ տրամադրությունների ձևավորումը կապված է մեր ապրած շրջանի դժվարությունների հետ: Վորչափով վոր այդ դժվարությունները մենք կարող ենք հաղթահարել համառ և ծանր պայքարով և լարված տեսական աշխատանքով, այնչափ մենք պետք է հաշվի առնենք կու-

սակցութեան մեջ քաղաքական տատանումները ուժեղացման հնարավորութիւնը: Առանձին տարրերի այդ տատանումներին մեր կուսակցութիւնը կհակադրի կուսակցական լայն մասսաների և բանվոր դասակարգի անվերապահ աջակցութիւնը կուսակցութեան գծին: Կուսակցութիւնը և բանվոր դասակարգը՝ հանձինս լայն մասսաների, վորքան վորոշակի ցուցաբերեն իրենց այդ դիրքը կուսակցութեան քաղաքականութեան հանդեպ, այնքան ավելի հեշտութեամբ կհաղթահարեն մենք առանձին տատանումները: Մենք պետք է ապահովենք առավելագոյն բաշխիկայն անհկունութիւն և կարգապահութիւն մեր շարքերում: Յուրաքանչիւր կոմունիստ պետք է հիշի կուսակցութեան կողմից նրան հանձնարարված գործի պատասխանատվութիւնը: Մեր միջավայրում մենք չպետք է թուլ տանք պատասխանատվութիւնից հրաժարվելու վորեւի վորձ այն գործի համար, վորը ղեկավարում է կուսակցութիւնը: Մեր խնդիրը պետք է լինի՝ ամեն կերպ ուժեղացնել և մորթիլ զացիայի յենթարկել բանվոր դասակարգի ուժերը՝ սոցիալիստական շինարարութեան դժվարութիւնների դեմ՝ պայքարելու և պրոլետարական հեղափոխութեան հաղթանակի համար:

Բանվոր դասակարգը, ամրացնելով իր դաշինքը գլուղի լայն մասսաների հետ, առաջ կընթանա, լիովին վստահ լինելով մեր յերկրում գնալով ավելի ծավալող սոցիալիստական շինարարութեան հաղթանակին (յերկարատեւ ծափահարութիւններ):

ՄՈՍԿՎԱՅԻ ՆԱՀԱՆԳԱԿԱՆ 17 ԲԴ ԿՈՄՍԿՈՆ- ՖԵՐԵՆՑԻԱՅԻ ԲԱՆԱԶԵՎԸ ԸՆԿ. ՄՈԼՈՏՈՎԻ ԶԵԿՈՒՅՄԱՆ ԱՌԹԻՎ

Հսելով ու քննութեան առնելով Համկոմկուսի Կենտրոնական Կոմիտեի աշխատանքի մասին ընկ. Մոլոտովի տված ղեկուցումը, Մոսկվայի նահանգական 17-րդ կուսկոնֆերենցիան ամբողջովին հավանութիւն է տալիս կուսակցութեան քաղաքական և կադմակերպչական գծին ու աշխատանքին:

Կոնֆերենցիան միանգամայն ճիշտ է համարում Կոմիտեներնի՝ Համկոմկուսի պատգամավորութեան գիծը: Միջազգային դրութեան մասին Կոմիտեներնի 6-րդ կոնգրեսի կողմից տրված գնահատականը միանգամայն ճիշտ դուրս չեկավ անցած ժամանակաշրջանում: Միանգամայն պարզ յերևան են գալիս՝ կապիտալիզմի կաշտնացման յերերութիւնը և մասնակի բնույթը, ավելի և ավելի աճող հակասութիւնը կապիտալիստական սխտեմում, հակամարտութիւնը խոշորագույն իմպերիալիստական յերկրների և, առաջին հերթին, Ամերիկայի ու Անգլիայի միջև: Ակնբախ կերպով չեղևան է գալիս իմպերիալիստական յերկրների ունեցող յից ճնշվող գաղութների միջև գոյութիւն ունեցող հակասութիւնների աճումը, գաղութների ճնշված ժողովուրդների հեղափոխականացումը և կապիտալիզմի դեմ ուղղված՝ բանվոր դասակարգի պայքարի հարաճուն

վերելքը: Միջազգային պրոլետարիատը կանգնած է նոր ճակատամարտերի առջև: Բանվոր դասակարգի շարքերում ամենառեակցիոն ուժը, վորն արգելք է հանդիսանում միջազգային պրոլետարական հաղթանակին, — դասոցիալ-դեմոկրատիան է, վորը դարձել է բուրժուազիայի անմիջական գործակալությունը և գործիքը, մասնավորապես բուրժուազիայի կողմից կիրառվող կապիտալիստական ռացիոնալացման գործում, ռացիոնալացում, վորը կատարվում է իհաշիվ բանվորական մասսաների և աշխատավորության լայն մասսաների շահագործման ուժեղացման: Նոր ճակատամարտերի հասունացման այս շրջանում անհրաժեշտ է, վոր կոմկուսը հատուկ վճռականությամբ պալքար մղի սոցիալ-դեմոկրատիայի դեմ, ցրելով բանվորական մասսաներում տակավին գոյություն ունեցող սոցիալ-դեմոկրատական ցնորքները, իր կողմը գրավելով սոցիալ-դեմոկրատիայի յետևից գնացող բանվորներին ու միևնույն ժամանակ պայքարի հանելով պրոլետարիատի նոր, դեռևս չկազմակերպված խավերը: Այդ պայմաններում կոմիստերն շարքերում նկատվող աջ-ոպպորտյունիստական տենդենցները, վորոնք աճելով վերածվում են ֆրակցիոն պալքարի, նաև զրանց նկատմամբ յերկչոտ հաշտվողական վերաբերմունք ցուցաբերելը, — առանձնապես ֆրասակար են և դանդաղեցնում են կոմմունիզմի պայքարն ընդդեմ սոցիալ-դեմոկրատիայի ու խոչընդոտ են հանդիսանում հեղափոխական պրոլետարական շարժման աճմանը կապիտալիստական լերկրենբրում: Այդ պատճառով, անխնա պալքարելով սոցիալ-դեմոկրատիայի դեմ, հատկապես նրա «ձախ» թևի դեմ, վորն ոգավում է ավելի նուրբ, ուստի և ավելի վտան-

գավոր մեթոդներով՝ բանվորներին խաբելու համար, և շարունակելով պալքարը «ձախ» տրոցկիստական տենդենցներին դեմ, — մեր չեղբայրական կոմմունիստական հեղափոխությունիստական թեքման և նրան կատամբ հաշտ-ոպպորտյունիստական թեքման և նրան կատամբ հաշտ-վողական վերաբերմունքի դեմ, համարելով այդ վորպես ներկա բուլեյի գլխավոր վտանգը, կոմկուսի շարքերն աջ-ոպպորտյունիստական տարրերից մաքրելը տվյալ ժամանակաշրջանում հանդիսանում է կարևոր միջոցը կոնսոլիդացիայի յենթաբեկելու կոմկուսներին, վորպես բանվորական մասսաների հեղափոխական պայքարի իսկական բալլընիկական ղեկավարների:

Կոնֆերենցիան հովանություն է տալիս խորհրդային կառավարության արտաքին քաղաքականությանը, վորը միակ ճիշտ քաղաքականություն է խաղողության համար մղվող պալքարի գործում և վորն ապահովում է հետագա շինարարությունը ԽՍՀՄ-ում:

Կոնֆերենցիան մատնանշում է ԽՍՀՄ ձեռք բերած հաջողություններն իմպերիալիզմի ռազմական ծրագրերի մերկացման գործում, նաև աշխատավոր մասսաներին ինչպես յերկրի ներսում, նույնպես և նրա սահմաններից դուրս, խաղաղության համար մղվող պայքարի գործի շուրջն իմի համախմբելու ասպարիզում: Միաժամանակ մատնանշելով, վոր կապիտալիզմի հակառակությունների աճումն ստեղծում է ընդհանմի հակառակությունների վտանգ և հատկապես ԽՍՀՄ բալպես պատերազմի վտանգ և հատկապես ԽՍՀՄ դեմ ուղղված իմպերիալիզմի պատերազմի վրտանգ, — կոնֆերենցիան կոչ է անում Խորհրդային Միության աշխատավորությանը՝ բացառիկ աշալրջություն և ամենահղատար վերաբերմունք ցուց

տալ յերկրի պաշտպանության կազմակերպմանը և կարմիր բանակի ու նավատորմի հզորութեան և մարտունակութեան աճմանը:

Կոնֆերենցիան արձանագործում է, վոր կուսակցութիւնը, Կենտրոնական Կոմիտեի ղեկավարութեան ներքո, մի շարք խոշոր հաջողութիւններ է ձեռք բերել յերկրի հետագա ինդուստրիացման գործում (հիմնական ներդրումների զգալի աճումը, առաջադիմութիւն սոցիալիստական բեկումն իրագործելու ասպարիզում, ինքնարժեքի իջեցում), սկսել է գլուղատնտեսութեան կոլեկտիվացման ծավալումը, ըստ վորում ավելի ու ավելի զարգանում են չքավորութեան միջակ տընտեսութիւնների բարձրացման ձեռնարկումները, բարձրանում է բանվորի ու աշխատավոր գլուղացիութեան նշանակաւ և կուլտուրական մակարդակը, շարունակվում է կապիտալիստական տարրերին հրապարակից դուրս մղելը, ամրանում է բանվոր դասակարգի ու միջակ գլուղացիութեան դաշինքը և բանվոր դասակարգի ղեկավար դերն այդ դաշինքում՝ 15-րդ կուսնամագումարի նշած գիծը հաստատակամութեամբ կենսագործելու հիման վրա:

Միաժամանակ Կոնֆերենցիան հաստատում է, վոր կուսակցութիւնն ստիպված է հաղթահարել մի շարք լուրջ դժվարութիւններ, վորոնք բղխում են տեխնիկայի հետամնացութիւնից, գլուղացիական տընտեսութեան չափազանց ցրվածութիւնից, յերկրի ներսում լեղած նյութական միջոցների պակասութիւնից, աշխատանքի արտադրողականութեան թուլլ աճումից, յիթի չխոսնք իսկ կապիտալիստական յերկրների կողմից կատարվող ֆինանսական-տնտեսական նոր բլուկագայի փորձերի մասին:

Կոնֆերենցիան ընդգծում է, վոր կուսակցութեան Կենտրոնական Կոմիտեն, յեկնելով միջազգային և ներքին ամբողջ դրութիւնից, ճիշտ է կիրառել յերկրի ինդուստրիացման և ամբողջ ժողովրդական տնտեսութեան արագ ու լարված տեմպի քաղաքականութիւնը: Ինդուստրիացման համար կուսակցութեան կողմից նըշված տեմպի դանդաղեցումը համագոր կլինի խՍՀՄ միջազգային դիրքերի անխուսափելի թուլացման ու միաժամանակ կթուլացներ պրոլետարական դիկտատուրայի և սոցիալիստական շինարարութեան դիրքերը յերկրի ներսում: Անհրաժեշտ է ամենայն հաստատակամութեամբ ու հետևողականութեամբ շարունակել յերկրի տեխնիկական վերակառուցման և ելեկտրիֆիկացիայի գործը, ղեկավարվելով Լենինի այն լողունգով, վորն ասում է՝ «Հասնենք ու տնտեսագետ գիտականցենք կապիտալիստական յերկրներին»:

Կոնֆերենցիան մատնանշում է աճման հաջողութիւնները ընդհանրապես արդյունաբերութեան և հատկապես ծանր արդյունաբերութեան գործում, հաջողութիւններ, վորոնք թուլլ են տալիս նոր քայլեր անելու դեպի առաջ՝ ել ավելի ամրացնելու պրոլետարիատի ու չքավոր գլուղացու և մասսայական-միջակ գլուղացիութեան դաշինքն ամբողջ ժողովրդական տնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման շրջանում:

Սոցիալիստական արդյունաբերութիւնն սկսում է ավելի ու ավելի մեծ չափով գլուղին մատակարարել վոչ միայն լայն գործածութեան առարկաներ, այլ և գլուղացիութեան արտադրութեան ժամանակակից գործիքներ, ինչպես տրակտորներ, հանքային պարարտանյութեր և այլն:

Այդ հիմքի վրա ամրանում է արտադրական շահակալը քաղաքի ու գյուղի միջև, ու ստեղծվում են նյութական նախադրյալներ՝ մանր հողագործների տեխնիկապես հետաֆնաց, ցիրուցան տնտեսութունները կոոպերատիվ-կոլլեկտիվ սկզբունքների հիման վրա արմատական վերակազմության յենթարկելու համար: Կոնֆերենցիան հավանություն է տալիս կուսակցության այն քաղաքականության ակտիվացմանը, վորի ձգտումն է՝ հողագործության մեջ ստեղծել սոցիալիզմի նոր հենակետ—նոր ուժեղ խորհ. տնտեսություններ ու կոլտնտեսություններ:

Գյուղատնտեսության չափազանց հետաֆնացութունը, ինչպես ճիշտ կերպով արձանագրել է Կենտրոնական Կոմիտեն, հանդիսանում է վորպես հիմնական աղբյուրն այն դժվարությունների, վորոնք հանդիպում են յերկրի ինդուստրիացման հետագա առաջադիմության գործում:

Մատնանշելով գյուղատնտեսության դեգրադացիայի վերաբերյալ պարտովորական խոսակցությունները, կոնֆերենցիան ամբողջովին հավանություն է տալիս Կենտրոնական Կոմիտեյի այն ձեռնարկումներին, վորոնց նպատակն է չքավոր-միջակ տնտեսությունների հզոր վերելքը, ցանքերի տարածության զգալի ընդարձակումը և բերքատվության բարձրացումը: Այս միջոցները, նմանապես և չքավորների հարկերի թեթևացումը, ինչպես և Կենտրոնական Կոմիտեյի այն վորոշումների իրագործումը կյանքում, վորոնց համաձայն արտակարգ միջոցները վերացվում են հացամթերումների ժամանակ,—նպաստում են միջակի՝ հետկնքված դաշինքի հետագա ամրացմանը:

Կոնֆերենցիան անհրաժեշտ է համարում հնարավոր ամենալայն չափով ոգնել չքավորական և միջակ անհատական տնտեսություններին և միաժամանակ սխտեմատիկաբար ու անշեղորեն արշավել գյուղի կուլակային կապիտալիստական տարրերի վրա: Կոնֆերենցիան ընդգծում է, վոր միմյալն Լենինի կոոպերատիվ-պլանն իրականացնելով, վորի անքակտելի մասն է կազմում գյուղատնտեսության կոլլեկտիվացումը, մենք կարող ենք հիմքից բարձրացնել գյուղատնտեսությունը և գյուղացիության հիմնական մասսալի նյութական ու կուլտուրական մակարդակը, վերացնել բատրակի և չքավորի շահագործումը կուլակի կողմից և վերջ տալ գյուղի ու քաղաքի դարավոր հետաֆնացությանը:

Յերկրի ինդուստրիացման և գյուղատնտեսության կոլլեկտիվացման իրականացումը պրոլետարիատի գործած սոցիալիստական հարձակման Լենինյան քաղաքականությունն է՝ ՆեՊ-ի բաղալի վրա:

Այդ հարձակումը, վորի նպատակն է արևսախիլ աճել մանր ապրանքային արտադրության վրա հիմնված յեվ նրանից բխող կապիտալիզմը, ուժեղ, ախիլ դիմադրություն է առաջացնում Բաշաֆի յեվ գյուղի կապիտալիստական տարրերի կողմից. վորոնք աճել են ՆեՊ-ի տարիներում, Սոցիալիստական շինարարության ներկա շրջանում, վորը վերջիվերջո հանգում է դասակարգի վոչնչացման, անխուսափելիորեն սրվում է դասակարգալին պայքարը: Մի կողմից յերկրի սոցիալիստական վերակառուցման շուրջն ավելի ու ավելի լեն համախմբվում ամբողջ բանվոր դասակարգը և չքավորների ու միջակների լայն խավերը, մյուս

կողմից նոր բուրժուազիան և կուլակութիւնը ձգտում են պրոլետարիատի դիկտատուրայի և սոցիալիզմի գործի դէմ պայքարի հանել դուռըացիութեան և քաղաքի մանր բուրժուազիայի այն խավերը, վորոնք համակրած են մասնավոր սեփականութեան կապիտալիստական դարավոր նախապաշարումներով:

Յեթե ՆեՊ-ի առաջին շրջանում կուսակցութիւնն, իրականացնելով Լենինի «սովորել առևտուր անել» լոգոնգը, զգալի հաջողութիւններ ձեռք բերեց մասնավոր առևտրականին ասպարիզից հեռացնելու գործում, ապա այժմ «ձվ—ձու» հարցի ծանրութեան կենտրոնը փոխադրվում է սոցիալիզմի և կապիտալիզմի պայքարի ասպարեզը, վոր մղվում է ապրանքային մանր արտադրութեան զարգացման հետագա ուղիների համար: Կուսակցութիւնն իր հետագա աշխատանքը կատարելիս պետք է անշեղորեն յեղակոտունենա այն դրութիւնը, վոր սոցիալիզմի հաղթական կառուցումը հնարավոր է միմիայն արագ աճման և միաժամանակ դուռըացիութեան սոցիալիստական վերակազմման ծավալվող պրոցեսի դեպքում:

Դրա հետ միասին կոնֆերենցիան ընդգծում է, վոր առանց այդ քաղաքականութեան չի կարող բարձրանալ բանվոր դասակարգի և դուռըացիութեան նյութական բարեկեցութիւնը: Կոնֆերենցիան սրձանագրում է ռեալ աշխատավարձի ել ավելի աճումը, բանվորների դրութեան բարելավումը՝ աստիճանաբար յոթ-ժամյա բանվորական ու մտցնելու շնորհիվ, բանվորական մասսաների կուլտուրական սպասարկման աճումը, բանվորական բնակչինարարութեան վորոշ հաջողութիւնները և այլն:

Ժողովրդական տնտեսութեան բարձրացման նկատմամբ կուսակցութեան առջև դրված խնդիրների իրականացումը և բանվոր դասակարգի դրութեան ել ավելի բարվոքումը հնարավոր է միայն արտադրութեան ըստ ամենայնի ռացիոնալացմամբ, կուսակցութեան դիրեկտիվներին համաձայն ինքնարժեքի անպայման իշխմամբ, աշխատանքի արտադրողութեան բարձրացմամբ և կուլտուրական հեղափոխութեան ասպարիզում միշտ բարձր գործադրելով: Մասնավորապես, անհրաժեշտ է հետևողաբար գործադրել այն ձեռնարկումները, վորն ուրվագծել է ԿԿ-ի հուլիսյան պլենումը՝ սոցիալիստական շինարարութեան բոլոր ասպարեզներում պրոլետարական մասնագետների նոր կադրեր պատրաստելու համար:

Կոնֆերենցիան անհրաժեշտ է գտնում ամենալուրջ ուշադրութիւն դարձնել բուրժուական ռեակցիոն ինտելլիգենցիայի, ներառյալ նաև պրոֆեսսուրայի մասնագետների, ակտիվացման վրա:

Նշելով բանվորական մասսաներին ընդգրկելու և նրանց սպասարկելու գործում արհմիութիւնների աշխատանքով ձեռք բերված մի շարք նվաճումները, կոնֆերենցիան արհմիութիւններին առաջադրում է հետևյալ խնդիրները,— ուժեղացնել բանվորական մասսաների սոցիալիստական դաստիարակութեան աշխատանքը, մասնավորապէս նոր կադրերի շրջանում, վորոնք լծվում են արտադրութեանը՝ բանվորական ամբողջ մասսան արդյունաբերութեան շինարարութեանն ակտիվ մասնակից դարձնելու նպատակով, բարձրացնել տեղ-տեղ թուլացած աշխատանքային կարգապահութիւնը և վերացնել արտադրութեան մեջ նկատվող

մանր-բուրժուական թափթփվածության չերևույթնե-
րը, վոր ցուցարեւում են բանվոր դասակարգի առան-
ձին հետամնաց խավերը: Միաժամանակ անհրաժեշտ է
ավելի ուժեղ պայքար մղել պետական և արհմիութե-
նական ապարատում դասակարգային գծի շեղման,
*բյուրոկրատիզմի և անասնավարության դեմ՝ դարգաց-
նելով ինքնաքննադատությունը, լծելով բանվորնե-
րին պետական կառավարական ամբողջ գործին, վճռա-
բար դառնելով պետական ապարատը դասակարգայնորեն
խորթ տարրերից և ավելի լայն չափով առաջ քաշելով
պրոլետարների նոր կազմերին պետական ապարատի
աշխատանքի համար:*

Ինդուստրիալի զարգացման անխուսափելիորեն
լարված փեմպն անհրաժեշտորեն կապված է մի շարք
դժվարութիւնների հաղթահարման հետ: Այդ դժվար-
ութիւնները, դասակարգային պայքարի սրման պայ-
մաններում, ուժեղացնում են ազգաբնակչության մանր
բուրժուական խավերի տատանումները և չերեւումներ
են առաջացնում իրեն՝ բանվոր դասակարգի առանձին
խավերի մեջ: Այդ յերերումներն արտացոլվում են մեր
կուսակցութեան առանձին ողակներում:

Կուսակցութիւնը ջախջախիչ հարված հասցրեց
տրոցկիզմին, հիմնականում հաղթահարեց տրոցկիս-
տական իդեոլոգիան իր շարքերում և իր 15-րդ համա-
գումարում դուրս քշեց կուսակցութիւնից տրոցկիստ-
ներին, վորպես խորթ տարրեր: Տրոցկիզմը, իր զար-
գացմամբ վարագուրվելով «ձախ կոմունիստական»
ֆրազեոլոգիայով, փաստորեն դարձավ մանր բուրժու-
ական, հակահեղափոխական մի հոսանք:

Կոնֆերենցիան հավանութիւն է տալիս Կենտ-

րոնական Կոմիտեյի ձեռնարկած միջոցներին՝ ուղղված
տրոցկիստների՝ վորպես հակախորհրդային տարրերի
դեմ:

Միևնույն ժամանակ նշելով տրոցկիստական և
կիսատրոցկիստական տենդենցների վորոշ արտահայ-
տութիւնները կուսակցութեան մեջ, կոնֆերենցիան
*անհրաժեշտ է համարում շարունակել ուժեղ պայքար
մղել այդ տենդենցների դեմ՝ հաշտվողական վերաբեր-
մունքի և տրոցկիզմի հակահեղափոխական դերի թե-
րազնահատման դեմ:*

Տրոցկիզմն ուղղորտւոնիզմի մի տեսակը լինելը
հիմնականում մերկացրել է կուսակցութիւնը: Ներկա
շրջանում գլխավոր վտանգն է ուղղորտւոնիստական
աջ վտանգը: Կուսակցութիւնը պետք է վճռական պայ-
քար մղի չերկու ճակատով, առանձնապես կենտրո-
նացնելով այդ պայքարն ուղղորտւոնիստական աջ թեք-
ման և հաշտվողականութեան դեմ: Աջ թեքման հիմնա-
կան վտանգն այն է, վոր նշա քաղաքական գիծն
արձակում է չերկրի կապիտալիստական տարրերի
սանձը, վորովհետև աջ վտանգի հյուսթիւնն է՝ հրա-
ժարվել ինդուստրիալի ծավալման արագ տեմպից,
հրաժարվել իրոք ծավալելուց գյուղատնտեսութեան
սոցիալիստական վերակառուցումը և հրաժարվել բան-
վոր դասակարգի ղեկավար դերից՝ գյուղացիութեան
հետ նրա կնքած դաշինքի նկատմամբ:

Աջ քեման քաղաքականութիւնը յեղում է այն
սխալ նախադրայից, քե կուլակը կենտրոնովի սոցիալիզ-
մի մեջ, յել իրականում հուցում է կապիտալիստական
սարբերի վրա առեւթելուց հրաժարելուն յել սոցիալիզ-
մի կառուցման գործի կանգնեցման: Աջ վտանգի քա-

ղաքական տենդենցն այն է, վոր նա չերկրի մանր բուրժուական տարրերը կազմակերպում է պրոլետարական դիկտատուրայի դեմ:

Յեւակետ ունենալով աջ վտանգի՝ վորպես սոցիալիստական շինարարության ներկա ետապի գլխավոր վտանգի դեմ վճռական պայքար մղելու անհրաժեշտությունը, կուսակցությունը միեւնոյն ժամանակ պետք է վճռաբար պայքարի 15-րդ համագումարի և աջ վտանգի միջև նկատվող տատանումների դեմ, վորոնք պարզ արտահայտվում են վերջին շրջանում: Նա պետք է վճռաբար մերկացնի տատանումները չերկրի ինդուստրիացման այն տեմպի հարցում, վոր կիրառում է կուսակցությունը: Կուսակցությունը պետք է հարվածի այն տարրերը, վորոնք տատանվում են հիմնական հարցում, այն է՝ կիրառել կոլլեկտիվացման և խորհրդային տնտեսությունների շինարարության կուրս, այսինքն՝ գյուղացիական տնտեսության սոցիալիստական վերափոխման և դրանով իսկ դասակարգերի վերացման կուրս, թե՛ տեղի տալով կապիտալիստական տարրերի գրոհին, հանձնել դիրքերը, այսինքն՝ գյուղացիության չքավոր և միջակ մասսաները հանձնել կուլակի և կապիտալիզմի իշխանությանը:

Դասակարգային պայքարի սրվելու պայմաններում առանձնապես վտանգավոր են հանդիսանում այն տատանումները, վոր կան չերկու անհաշտելիորեն հակառակ գծերի միջև — կուլակության և կապիտալիստական տարրերի դեմ ուժեղացված թափով առաջխաղացում սկսելու գծի և կուլակի կողմից խաղաղ ճանապարհով սոցիալիզմի մեջ ներաճելու թեւորիակի միջև,

վորպիսի հանգամանքը փաստորեն վոչ այլ ինչ է, բաց թե հրաժարումն կուլակի դեմ առաջխաղալուց, կապիտալիստական ուժերի աղառ արձակումն, վորի հետևանքն է լինելու բուրժուազիայի իշխանության վերականգնումը:

Կուսակցությունն ամենայն վճռականութամբ պետք է հարվածի այն բոլոր տարրերին, վորոնք կուսակցության կողմից բյուրոկրատիզմի՝ դեմ սկսած ուժեղացված պայքարի և ինքնաքննադատության լայն ծավալման այս ժամանակաշրջանում ասպարեզ են դալիս սոսկ նրա համար, վոր նորից կրկնեն տրոցկիստական արդեն ծանոթ զրպարտությունն այն մասին, թե կուսակցությունը բյուրոկրատացել է, վերկացնելով այդպիսով այն հանգամանքը, վոր փաստորեն իրենք են պոկվել և անջատվել կուսակցական կյանքից և բանվորական մասսաներից:

Կուսակցությունը պետք է խփի այն տարրերին, վորոնք իրենց դիվանագիտական պաշտպանության տակ են վերցնում աջ թեքումն ու հաշտվողականներին Կոմիտեներում, վոր փաստորեն նույնն է, թե պայթեցնել կոմունիստական կուսակցությունների բալլիստիկական ամրացումը և այդպիսով ոգնել և նւապատել սոցիալ-դեմոկրատիային:

Կոնֆերենցիան կարծում է, վոր կուսակցությունը չի կարող հանդուրժել վորևէ տատանումներ կուսակցական 15-րդ համագումարի և աջ թեքման գծերի միջև: Կուսակցության յուրաքանչյուր անդամը գիտակցորեն և անշեղորեն պետք է կիրարկի բայլելիզմի գլխավոր և հիմնական գիծը, պարզորոշ գաղափար ունենալով այն մասին, վոր այդ հիմնական գծից կա-

տարված շեղումները և տատանումներն անխուսափելիորեն մղում և առաջնորդում են դեպի մանր բուրժուական-ոպպորտյունիստական ճանիճը:

Կոնֆերենցիան կարծում է, վոր աջ թիքման քաղաքական ձևավորումը, վորպես առանձնահատուկ մի գծի, վորն արմատապես տարբերվում է կուսակցության գծից և ապա դեպի այդ թիքման կողմը կատարվող տատանումների ուժեղացումը ներկայումս ֆրակցիոնական և հակակուսակցական գործունեությունն անմիջական սպառնալիք են ստեղծում կուսակցության համար աջ և դրանց հանդեպ հաշտվողական դիրք բռնած տարրերի կողմից:

Կոնֆերենցիան առանձնապես կարևոր և անհրաժեշտ է համարում, վորպեսզի ԿԿ ներկա դժվար մոմենտին կարողանա ապահովել բալլընիկական չերկաթե կարգապահության անվերապահ և անառարկելի պահպանումը կուսակցության յուրաքանչյուր անդամի կողմից՝ ինչ դիրք ել վորնա գրավելու լինի: Այս պետք է նշանակի, վոր կուսակցության յուրաքանչյուր անդամը, այդ թվում նաև ԿԿ անդամը, անվերապահորեն պետք է կատարի նրան հանձնարարված աշխատանքը՝ կուսակցության և նրա ԿԿ ղեկավարության և վերահսկողության ներքո:

Հավաստելով բանվորական մասսաների քաղաքական ակտիվության և գիտակցության աճումը, կոնֆերենցիան անհրաժեշտ է համարում, վոր անշեղորեն կիրարկվի կյանքում ԿԿ ղեկավարվող կուսակցության մեջ արտագրության բանվորների, բաժնեկիցների և գյուղի կոլտնտեսականների ընդունելու մասին, միաժամանակ վճռականապես դտելով կուսա-

կցությունը բոլոր քայքայված, արհեստականորեն կալած և բյուրոկրատացած, դասակարգայնորեն խորթ և ոտար տարրերից: Կոնֆերենցիան անհրաժեշտ է համարում, վոր ամենամոտիկ ապագայում կուսակցության շարքերը չեն թարկվեն հիմնական և արմատական դոման:

Կուսակցական 17-րդ Նախագահական կոնֆերենցիան հայտարարում է Կենտկոմին, վոր Մոսկվայի գաղափարականորեն միակուռ և բալլընիկորեն անխախտ կազմակերպությունը կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեյի հաստատուն հենարանն է հանդիսանում կուսակցության հիմնական բալլընիկյան գիծը կիրարկելու գործում:

17-րդ կուսկոնֆերենցիան կոչ է անում Մոսկվայի բոլոր կազմակերպություններին՝ շարունակելու իրենց վճռական պայքարը 15-րդ համագումարի գծից կատարված ամեն տեսակ տառանումների դեմ, մոբիլիզացիայի յենթարկելով բանվորների և աշխատավոր գյուղացիության նորանոր մասսաները կուսակցության զրոշակի տակ՝ հանուն սոցիալիստական հաղթական շինարարության:

Կեցցե մեր լենինյան կուսակցությունը:

Կեցցե նրա բալլընիկյան Կենտրոնական Կոմիտեն:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0182157

МОЛОТОВ

Достижения и трудности
соц. строительства

ԳԻՆԸ 20 Կ.